

Kumbukumbu da Malagilizo

Ulongozi

Chitabu chino chobwelela malagilizo yalongigwe muna ivitabu vimwenga va Malagilizo (vitabu vitano va mwanduso muna Dilagano da Umwaka). Zina da Chiebulaniya da chitabu chino dina zina dili na fambulo da “Mbuli.” Yohuwiligwa kuwa Musa iyo yandike chitabu chino kasolo hanhu hadodo ha kuuhelelo holonga ifa yake. Chitabu chino chokwandusa kwa mbuli zilonga, “mbuli ziya Musa ziyawalongele wanhu wa Isilaili.” Mbuli yoilagusa kuwa Musa iyo yandike chitabu cha Kumbukumbu da Malagilizo yolongigwa muna Dilagano da Sambu. Mfano umwe wopatika muna ichitabu cha Sang'hano za Watumigwa 3:22-23 hana ihanhu haja Petili kohiga Kumbukumbu da Malagilizo 18:15-18 na kulonga kuwa zino zikala mbuli za Musa. Yodahika kuwa Musa kachandika chitabu cha Kumbukumbu da Malagilizo, hamwe na vitabu va Mwanduso, Kulawa, Walawi na Peta hagati ya miyaka ya 1400 na 1300 KK. (Ing'hali Chilisito).

Chitabu cha Kumbukumbu da Malagilizo chandikigwa fana lagano hagati ya mfalume na ufalume umwenga uli hasi ya utawala wake, fana viitendeke umwaka. Lagano ni hagati ya Mulungu na wanhu wa Isilaili. Mulungu katogola kuwatemela mate wanhu one wamsondelele na kuzindilila malagilizo yake. Waisilaili one walekile malagilizo ya Mulungu wahatagusigwe.

Dino ijo fambulo kulu muna ichtabu chino, haswa muna isula ya 27 na 28 yosisitiza mbuli ya kutemeligwa mate na kuduwiligwa kukugaligwa na kuzindilila hebu kuleka kuzindilila malagilizo kwa wanhu wa Isilaili. Makabila mbasakanyo ya Isilaili yema hana imilima mbasakanyo yoiilola, watambula kutemeligwa mate uko na kuduwiligwa kulagusa kuwa lagano waditogola.

Mbuli zilimuno

1. Muna isula ya 1 mbaka 3 Musa kosimulila mbuli zilawilile muna umwanza, Waisilaili viwalokile ichuwala.
2. Muna isula ya 4 mbaka 26 yolagusa malagilizo ya lagano hagati ya Mulungu na wanhu wake.
3. Muna isula ya 27 mbaka 30 wanhu wa Isilaili wotambula kwa dizi kulu kutemeligwa mate na kuduwiligwa kulagusa kuwa kwandusila chipindi icho lagano dikigwa.
4. Kuuhelelo, muna isula ya 31 mbaka 34 Musa kolonga mbuli za kukomelezela kwa Yoshua, na kwa chila kabila da Isilaili ing'hali hanadanganika.

Lagilizo da kusegela kumulima lwa Holebu

¹ Chitabu chino cholonga mbuli ziya Musa ziyawalongele wanhu wa Isilaili viwakalile kuchuwala ubanzi wa ulawilo wa zuwa wa lwanda lwa Yoludani. Wakala kuna dikolongo da Yoludani habehi na Sufu, hagati ya bululu da Palani ubanzi umwe na mabululu ya Tofeli na Labani na Haselosi na Dizahabu, ubanzi umwenga. ² Kulawa mulima lwa Holebu mbaka

Kadeshi Balinea ni ugenzi wa siku longo na imwe kwa nzila ya Seili. ³ Siku ya mwanduso ya mwezi wa longo na imwe, mwaka wa malongo mane viwalawile Misili, Musa kawalongela Waisilaili mbuli zose ziyalagilizigwe na Mndewa Mulungu yawalongele. ⁴ Katenda ivo viyakomeleze kuwahuma mfalume Sihoni wa Waamoli yakalile kuna dibululu da Heshiboni na mfalume Ogu wa Bashani yakalile kuna yamabululu ya Ashitaloti na Edilei. ⁵ Kuumwambu wa Iwanda Iwa Yoludani, kuna iisi ya Moabu, Musa kawalongela wanhu malagilizo yano.

Kalonga, ⁶ “Vichikalile kumulima wa Holebu* , Mndewa Mulungu, Mulungu wetu kachilongela, ‘Mukala va kufaya hana umulima uno. ⁷ Lelo hindukeni mugendelele na mwanza, hiteni kuna iisi ya milima ya Waamoli na kolongo da Yoludani, kuna imilima na mabawe, uko ubanzi wa kusi na mhwani. Hiteni kuna iisi ya Kanaani na Lebanoni mbaka kuna ulwanda ulukulu Iwa Efulati. ⁸ Isi ino yose niye Mndewa Mulungu niilaha kuwa nizaweng’ha wasaho zenu, Bulahimu na Isaka na Yakobo na nyelesi zawo. Hiteni mukaisole.’ ”

Musa kosagula walangulizi
(Kulawa 18:13-27)

⁹ Musa kawalongela wanhu, “Vichikalile kuna umulima wa Sinai, nimulongelani, ‘Sidaha kumulangulizani niye niidumwe. ¹⁰ Mndewa Mulungu, Mulungu wenu kamtendani muwe wengi, diyelo muwa wengi fana nhondo za kuulanga. ¹¹ Mndewa Mulungu, Mulungu

* **1:6** Mulima wa Holebu iviya womanyika mulima wa Sinai.

wa wasaho zenu yamtendeni muwe wengi miyanza elufu kufosa vimwili sambu na kumtemelani mate fana viyalongile! ¹² Lelo niye niidumwe nizadahaze kupapa mbahasha yenu izamile ya kulamula migomvi yenu? ¹³ Saguleni wanhu wabala na wene kuvimanya na wene kuhishimika kulawa chila kabila, niye nizawatenda wawe walangulizi wenu.’ ¹⁴ Mweye munidika, ‘Mbuli youlongile inoga kutenda.’ ¹⁵ Ivo niwasola walangulizi waja weli na ubala na wohishimika womuwasagule kulawa muna yamakabila yenu, niweka wawe walangulizi wenu. Wawo niweka wawe walangulizi wa mabumbila ya wanhu elufu na walangulizi wa mabumbila ya wanhu gana na walangulizi wa mabumbila ya wanhu malongo matano na walangulizi wa mabumbila ya wanhu longo. Nisagula wakalizi wa kudima chila kabila.

¹⁶ “Lusita ulu niweng’ha wasemi wenu malagilizo yano, ‘Tegelezeni mbuli za wakaya wayenu Waisilaili na mutaguse voilondeka hagati ya munhu na mkaya miyake, hebu nyambenyambe yokala hamwe nayo. ¹⁷ Sekemumulole munhu kuna ukhumiza, molondeka muwahulike ngayengaye na weli na vinhu, sekemudumbe vihanga va wanhu, kwaviya nhaguso yomuilava yolawa kwa Mulungu. Mbuli yoyose ihawa ndala kumwenu, igaleni kumwangu, niye nizaitegeleza.’ ¹⁸ Lusita ulu ulu nimulagilizani mbuli zose zomulondeka kutenda.

*Waisilaili wolema kwingila muna iisi ya lagano
(Peta 13:1-33)*

¹⁹ “Basi fana Mndewa Mulungu, Mulungu wetu viyachilongele, chandusa mwanza kulawa mulima wa Holebu, chifosela muna ichuwala ichikulu cha kudumbiza chomuchimanyile, kwa kusondelela nzila yoihita kuna imilima ya Waamoli. Chifika Kadeshi Balinea.

²⁰ Niwalongelani, ‘Sambi mufika muna iisi ya milima ya Waamoli iyoching’ha Mndewa Mulungu, Mulungu wetu. ²¹ Loleni, Mndewa Mulungu, Mulungu wenu kaika isi ino haulongozi wenu. Hiteni, mukaihazi fana Mulungu wa wasaho zenu viyamulongeleni. Sekemudumbe hebu sekemufe moyo.’

²² “Mbali munikwenhukila na munilongela, ‘Leka chitume walume wachilongolele muladi wakaipелемbe isi, maabaho wabwele na wachilongele nzila inogile kusondelela na mabululu yondachiyafike uko.’

²³ “Mbuli ino ikala ininogela, ivo nisagula walume longo na waidi, mulume imwe kulawa chila kabila. ²⁴ Wasegela na wahita kuna iisi ili kumulima, wafika kuna dibawe da Eshikoli na wadipelemba. ²⁵ Viwabwelile wachigalila matunda yamwenga ya isi ija na walonga kuwa isi iyoching’ha Mndewa Mulungu, Mulungu wetu, inoga ng’hani.

²⁶ “Mbali mweye mulema lagilizo da Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kwa kulema kuhita kuna iisi iyo. ²⁷ Mulongelela muna yamahema yenu mulonga, ‘Kwaviya Mndewa Mulungu kachihila, kachilava muna iisi ya Misili,

kachiguma muna yamakono ya Waamoli muladi kuchinanga. ²⁸ Habali chihite uko kuno chifa moyo kwa ludumbo? Wachilongela kuwa wanhu wa uko ni wakulu na watali kufosa cheye, mabululu yawo ni makulu yana mhongono zofika kuna yamawingu. Kaidi walonga kuwa wawona mizinhu mitali ya welekwa wa Anaki uko.'

²⁹ "Maabaho nimulongelani, 'Sekemugude-meke hebu sekemuwadumbe wanhu wawo. ³⁰ Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kezamulongolelani, kezaitowa nawo kwa ichimu chenu fana vimumuwone viyatendile kuja Misili. ³¹ Iviya mumuwona Mndewa Mulungu viyampapileni kuna ichuwala, fana tata viyompapa mwanage, nzila yose imufosele mbaka mufika hano.' ³² Mbali ingawa nilonga yano yose, mung'hali hamumuhwila Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, ³³ yomulongolelani na kumzahililani hanhu ha kwika malago yenu. Ichilo komulongolelani kwa moto, imisi komulongolelani kwa wingu, muladi yamulaguseni nzila ya kusondelela.

Mndewa Mulungu kowatagusa Waisilaili

³⁴ "Mndewa Mulungu kahulika vimulongelegele na kehilwa ng'hani, ivo kailaha, ³⁵ 'Habule hata munhu imwe muna uwelesi uno wihile yodayengile muna iisi inogile yoniilahile kuweng'ha wasaho zenu. ³⁶ Kalebu mwana wa Yefune muhala niiyo yodayaiwone isi iyo, nizamwing'ha yeye na welesi wake isi iyo iyaibojoge, kwaviya kanisondelela niye Mndewa Mulungu kwa chila mbuli.' ³⁷ Mndewa Mulungu

kaniwonela ludoko na niye iviya kwa ichimu chenu, kalonga, ‘Hata weye hwizakwingila muna iisi iyo. ³⁸ Mbali mtazi wako Yoshua mwana wa Nuni kezakwima muna iisi iyo. Basi mgume moyo kwaviya yeye kezawalanguliza wanhu wa Isilaili wakaisole isi iyo.’

³⁹ “Maabaho Mndewa Mulungu kachilongela cheye wose, ‘Modumba kuwa wanenu weza-soligwa na wehi wenu, wawo weli wadododo hawavimanyile yanogile na yehile, wawo nii-wawo wondawengile umo na nizaweng’ha isi iyo iwe yawo. ⁴⁰ Mbali mweye hindukeni na mubwele kuchuwala kuhita Bahali ya Shamu.’

⁴¹ “Maabaho munidika, ‘Cheye chimuhasanya Mndewa Mulungu, mbali lelo chizahita na kuitowa fana Mndewa Mulungu, Mulungu wetu viyachilagilize.’ Ivo chila munhu vimuli kolondeka yaisasale kuitowa kuna ing’hondo, na mugesha kuwa ihawile vihuha kuhita kuna iisi iyo ili kumulima.

⁴² “Mbali Mndewa Mulungu kanilongela, ‘Walongele wawo sekewahite kuitowa, kwaviya niye sili hamwe nawo, ivo wehi wawo wezawatowa.’ ⁴³ Nimulongelani chiya chiyani longele Mndewa Mulungu, mbali mweye hamuhulike bule. Mulema kusondelela lagilizo da Mulungu, na mwingila muna iisi iyo ili kumulima kwa magoda. ⁴⁴ Waamoli wakalile wokala kuna iisi iyo ili kumulima, wamulawilani na wamuwingani fana viwotenda nyuki, wamtowani uko Seili mbaka Holima. ⁴⁵ Ivo mubwela na mumulilila Mndewa Mulungu

muladi yamtazeni, mbali Mndewa Mulungu hamtegelezileni bule.

⁴⁶ “Ivo mukala Kadeshi kwa siku nyingi.

2

Waisilaili wozunguluka kuchuwala

¹ “Maabaho chihinduka na chihita kuchuwala, chifosela Bahali ya Shamu, fana Mndewa Mulungu viyanilongele. Chizunguluka milima ya Seili kwa siku nyingi.

² “Maabaho Mndewa Mulungu kanilongela, ³ ‘Muzunguluka mulima uno va kufaya, lelo hindukeni ubanzi wa kasikazi.’ ⁴ Mndewa Mulungu kanilongela nimwing’heni malagilizo yano, ‘Mwahabehi kufosa muna iisi ili kuna imilima ya Seili, isi ya wakaya wayenu, weli welesi wa Esau. Wawo wezawadumbeni, mbali muiteganye ng’hani. ⁵ Sekemuitowe nawo kwaviya sizamwing’hani hanhu hohose muna iisi yawo. Sizamwing’hani hata hanhu hadodo ha kubojoja. Isi iyo ya milima ya Seili niweng’ha welesi wa Esau iwe yawo. ⁶ Muhalonda ndiya hebu mazi kumwawo molondeka mugule.’

⁷ “Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kamtemelani mate kwa chila chinhu chimutendile. Kamkalizani vimukalile mowegela muna ichuwala chino ichikulu. Kakala hamwe na mweye miyaka ino yose malongo mane na hamuhungukilwe na chinhu chochose. ⁸ Ivo chigendelela na mwanza wetu na chiwafosa ndugu zetu welesi wa Esau wowakalile Seili, kutali na Alaba nzila yoilawa Elasi na Esioni

Gebeli. Maabaho chihinduka kusondelela chuwala chose cha Moabu.

⁹ “Maabaho Mndewa Mulungu kanilongela, ‘Sekeuwagaze Wamoabu, hebu sekeuitowe nawo, kwaviya sizakwing’ha hanhu hohose muna iisi yawo. Mbali isi ya Ali niweng’ha welesi wa Lutu iwe yawo.’ ” ¹⁰ Umwaka isi ya Ali wakala Waemi, wawo ni wanhu wakulu na wengi na watali fana Waanaki, ¹¹ fana Waanaki wamanyika fana Walefai, mbali Wamoabu wowatanga wawo Waemi. ¹² Waholi nawo umwaka wakala Seili, mbali welesi wa Esau wawawinga kunze na wawakoma muladi wakale uko, fana viya Waisilaili viwatendile muna iisi ija yoweng’higwe na Mndewa Mulungu.

¹³ “Mndewa Mulungu kalonga, ‘Segeleni mukaloke chizanda cha Zeledi.’ Ivo chiloka chizanda cha Zeledi. ¹⁴ Ifosa miyaka malongo matatu na minane kwandusila vichisegele Kadeshi Balinea mbaka kuloka chizanda cha Zeledi. Walume wose wadahile kuhita kuitowa kuing’hondo wadanganika muna dilago, fana viyailahile Mndewa Mulungu. ¹⁵ Mndewa Mulungu kawatowa wanhu wawo na kuwakoma mbaka wose wamala.

¹⁶ “Ivo wanhu wawo wose wadahile kuhita kuitowa kuing’hondo viwadanganike, ¹⁷ Mndewa Mulungu kanilongela, ¹⁸ ‘Diyelo mwizaloka mhaka ya Moabu uko Ali. ¹⁹ Maabaho vondamufike kwa Waamoni, sekemuwasovule hebu sekemuitowe nawo, kwaviya sizamwing’hani isi ya Waamoni kuwa yenu. Kwaviya isi iyo niweng’ha wana wa Lutu iwe yawo.’ ”

²⁰ Iviya isi iyo yomanyika fana isi ya Walefai. Umwaka Walefai wakala uko, mbali Waamoni wawatanga wawo Wazamuzumi. ²¹ Wakala wanhu wengi weli na nguvu na watali fana Waanaki. Mbali Mndewa Mulungu kawadanganiza viwafikile Waamoni wowaisolile isi yawo na kukala umo badala yawo. ²² Mndewa Mulungu katenda fana viyawatendele wana wa Esau, wotangigwa Waedomu, wowokala muna isi ya Seili. Waedomu viwafikile uko Mulungu kawadanganiza Waholi, wasola isi yawo na kukala umo mbaka diyelo. ²³ Waavi umwaka wakala uko kuna yamabululu yeli kuumwambu wa Meditelaniya mbaka Gaza. Wakafitoli kulawa chisiwa cha Chilete wawadanganiza na wakala umo badala yawo.

²⁴ “Maabaho Mndewa Mulungu kalagiliza, ‘Segeleni, mwanduse mwanza wenu, muloke bawe da Alinoni, nimtendani mumuhume Sihoni Mwamoli, mfalume wa Heshiboni hamwe na isi yake. Mtoweni na mwanduse kuisola isi yake. ²⁵ Diyelo nizakwandusa kuwatenda wanhu wose wa chila hanhu wamdumbeni ng’hani, wezahulika mbuli zenu na wezagudemeka kwa kumdumbani.’ ”

*Waisilaili womuhuma mfalume Sihoni
(Peta 21:21-30)*

²⁶ Musa kalonga, “Niwatuma wasenga kulawa chuwala cha Kedemosi wahite kwa mfalume Sihoni wa Heshiboni wamgalile usenga wa tindi-walo. ²⁷ Nilonga, ‘Chileke chifose muna iisi

yako, chizafosela muna inzila muhala bila kuhinduka ubanzi wa kulume hebu ubanzi wa kumoso. ²⁸ Chichuuzile ndiya na mazi ya kung'wa. Chokulamba uchileke chifose kwa migulu muna iisi yako. ²⁹ Fana viwachitendele welesi wa Esau wowokala Seili na Wamoabu wowokala Ali, mbaka chiloke lwanda lwa Yoludani chingile muna iisi iyoching'ha Mndewa Mulungu, Mulungu wetu.'

³⁰ "Mbali Sihoni mfalume wa Heshiboni hachilekele chifose muna iisi yake. Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kamtenda yawe mtatali na mwene moyo mdala, muladi chimuhume na kusola isi yake yochiihazi mbaka diyelo.

³¹ "Maabaho Mndewa Mulungu kanilongela, 'Lola, nyandusa kutenda mumuhume Sihoni na isi yake, yanduseni kuisola muladi iwe yenu.'
³² Maabaho Sihoni kalawa na wanhu wake wose muladi kuitowa na cheye habehi na bululu da Yahasa. ³³ Mbali Mndewa Mulungu, Mulungu wetu, kamulava haulongozi wetu, chintowa yeye na wanage na wanhu wake wose. ³⁴ Chiyahoka na kuyabananga mabululu yake yose, chiwakoma walume na wanaake na wana, hachimulekile munhu yoyose yawe mgima. ³⁵ Chisola wanyama na vinhu vimwenga vovikalile muna yamabululu yawo. ³⁶ Kwandusila Aloeli, bululu dili mumgwazo wa bawe da Alinoni na bululu dili mgati ya bawe ijo, mbaka kufika Gileadi, hakukalile na bululu dili na mhongono nhali ya kuchihuma. Mndewa Mulungu, Mulungu wetu, kaching'ha mabululu yayo yose. ³⁷ Mbali hachikwenhuke habehi

na isi ya Waamoni hebu mumgwazogwazo wa lwanda lwa Yaboki, hebu kuna yamabululu ya zisi zili kuna imilima, hebu hanhu hohose hoy-achigomile Mndewa Mulungu, Mulungu wetu.

3

Waisilaili womuhuma mfalume Ogu (Peta 21:31-35)

¹ “Maabaho chihinduka, chihita kwa kusondelela nzila yoihita Bashani, Ogu mfalume wa Bashani kasegela na wanhu wake wose muladi kuitowa na cheye uko Edilei. ² Mbali Mndewa Mulungu kanilongela, ‘Sekeumdumbe iyo, nizatenda mumuhume yeye na wanhu wake wose na isi yake yose. Mtendeleni fana viya vimumtendele Sihoni mfalume wa Waamoli, yakalile Heshiboni.’

³ “Basi Mndewa Mulungu katenda chiwahume Ogu mfalume wa Bashani na wanhu wake, chiwakoma wose, hasigale hata munhu imwe yawe mgima. ⁴ Lusita ulo chisola mabululu yake yose, hata bululu dimwe hadisigale. Mabululu yayo yakala malongo sita, isi yose ya Aligobu yoitawaligwe na Ogu mfalume wa Bashani. ⁵ Mabululu yayo yose yakala na mhongono nhali zikalile na nyivi ng'hulu na mhalalingwe. Iviya kukala na vibululu vingi vikalile vabule mhongono. ⁶ Chinanga vinhu vose na mabululu yose, iviya chiwakoma walume na wanaake na wana fana viya vichitendile muna yamabululu ya Sihoni mfalume wa Heshiboni. ⁷ Mbali chisola wanyama wose na chila chinhu muna yamabululu yawo.

⁸ “Lusita ulo chisola isi iyo ya wafalume waidi wa Waamoli wakalile wokala kuumwambu wa lwanda lwa Yoludani, kulawa kudikolongo da Alinoni mbaka kumulima wa Helimoni.”
⁹ Wasidoni woutanga mulima uwo Silioni, Waamoli woutanga Senili. ¹⁰ Musa kagendelela kulonga, “Chisola mabululu yose ya Ogu mfalume wa Bashani na zisi zili kuna ditambalale da kumulima, mkowa wa Gileadi na Bashani mbaka Saleka na Edilei.”

¹¹ Ogu mfalume wa Bashani niiyo yasigale muhala mwa Walefai. Komwa jake doditendigwe kwa zuma, dikala na utali wa mita nne na ugalamu wa mita mbili, fana viya viili ningo zizoweke. Komwa ijo ding'hali dauko kuna dibululu doditangigwa Laba, dili da Waamoni.

Makabila yakalile ulawilo wa zuwa wa Yoludani

(Peta 32:1-42)

¹² Musa kalonga, “Vichiisolile isi iyo, niweng'ha makabila ya Lubeni na Gadi kwandusila kasikazi mwa Aloeli habehi na kolongo da Alinoni na nusu ya hanhu ha milima ya Gileadi, hamwe na mabululu yake. ¹³ Maabaho niweng'ha nusu ya kabila diya da Manase hanhu hasigale ha Gileadi, hamwe na Bashani yose yoitawaligwa na Ogu, yani isi yose ya Aligobu.”

Isi yose ya Bashani imanyika fana isi ya Walefai. ¹⁴ Yaili kulawa muna dikabila da Manase, kasola isi yose ya Aligobu, yani Bashani, mbaka kuna imhaka ya Wageshuli na Wamaaka. Mabululu yose kayeng'ha zina jake na mbaka diyelo yamanyika mabululu ya Hawosi Yaili.

¹⁵ Musa kagendelela kulonga, “Uko Gileadi niweng’ha wanhu wa welesi wa Makili wa kabila da Manase. ¹⁶ Wanhu wa makabila ya Lubeni na Gadi niweng’ha isi kulawa Gileadi mbaka kolongo da Alinoni. Mhaka yawo ya ubanzi wa kusi ikala hagati ya lwanda, ubanzi wa kasikazi ikala lwanda lwa Yaboki, loluhakana na isi ya Waamoni. ¹⁷ Ubanzi wa uswelo wa zuwa isi yawo yenela mbaka lwanda lwa Yoludani, ubanzi wa kasikazi lamba da Galilaya, ubanzi wa kusi Bahali ya Alaba, niiyo Bahali ya Munyu, mbaka mahumuluko ya Pisiga, ubanzi wa ulawilo wa zuwa.

¹⁸ “Lusita luja niweng’ha malagilizo yano wanhu wa kabila da Lubeni na kabila da ulawilo wa zuwa da Manase na kabila da Gadi, ‘Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kamwing’hani isi iyo yose iwe yenu. Mweye womudaha kuitowa ng’hondo muwalongolele na silaha wakaya wayenu Waisilaili kuloka ulwanda lwa Yoludani. ¹⁹ Wake zenu na wanenu na wanyama wenu, novimanya muna wanyama wengi, wezasigala muna yamabululu yonimwing’hileni. ²⁰ Watazeni wakaya wayenu Waisilaili mbaka Mndewa Mulungu vondagawatende wakale hanhu hawo na kuhumula fana mweye, nawo waisole isi yawo iyoweng’ha Mndewa Mulungu uko kuumwambu wa lwanda lwa Yoludani. Maabaho mwizabwela kuna isi yonimwing’hileni iwe yenu.’ ²¹ Maabaho nimulongela Yoshua, ‘Weye kuwona kwa meso yako mbuli zino Mndewa Mulungu, Mulungu wenu ziyawatendele wafalume wano waidi, Sihoni na Ogu. Yeye kezawatendela ivo ivo wafalume wa zisi zose zondamufosele.

22 Sekemuwadumbe, kwaviya Mndewa Mulungu, Mulungu wenu kezaitowa kwa ichimu chenu.’

Musa kolemigwa kwingila muna iisi ya Kanaani

23 “Lusita luja nimulamba Mndewa Mulungu, nilonga, 24 ‘Weye Mndewa Mulungu novimanya kuwa kwandusa kunilagusa niye msang’hani wako ukulu wako na udahi wako. Kwaviya kuna mulungu yelihi uko kuulanga hebu hano hana iisi yodaha kutenda mbuli ng’hulu na za mwazanyo fana zoutendile weye? 25 Nokulamba niloke ulwanda lwa Yoludani, niwone isi iyo inogile ya uswelo wa zuwa wa Yoludani, isi inogile ya kunogeza ya milima, hamwe na milima ya Lebanoni.’

26 “Mbali Mndewa Mulungu kaniwonela ludoko kwa ichimu chenu. Kalema kunitegeleza na kani-longela, ‘Yofaya! Sekeulonge kaidi mbuli ino. 27 Kwela mbaka kuna inhembeti ya mulima wa Pisiga, lola goya ubanzi wa uswelo wa zuwa na kasikazi na kusi na ulawilo wa zuwa. Kwizai-wona isi iyo mbali weye hwizaloka lwanda lwa Yoludani. 28 Mbali mulagilize Yoshua, umgume moyo na umgangamize, kwaviya yeye niyo yon-dayawalangulize wanhu wano kuisola isi youi-wona.’

29 “Ivo chisigala kuna dibawe dodiihola na bululu da Besi Peoli.”

4

Kuzindilila malagilizo ya Mulungu

1 Maabaho Musa kawalongela Waisilaili, “Zindilileni ndagilizi na malagilizo yonim-funzani, muladi mukale na kuisola isi ija

iyomwing'heni Mndewa Mulungu, Mulungu wa wasaho zenu. ² Sekemongeze hebu kuhunguza chinhu chochose muna yamafundizo yangu. Zindilileni malagilizo ya Mndewa Mulungu, Mulungu wenu yonimulongelani. ³ Mweye wenyewo muwona chiya chiyatendile Mndewa Mulungu kuna umulima wa Peoli. Kamkoma chila munhu vimwili yoyamtosele mulungu Baali wa uko Peoli. ⁴ Mbali mweye muli waminika kwa Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, mwawagima mbaka diyelo.

⁵ “Nimfunzani ndagilizi na malagilizo, fana viya Mndewa Mulungu, Mulungu wangu viyanilagilize nitende, muladi muyazindilile muna iisi iyomtendani Mulungu muisole. ⁶ Zindilileni na kutenda malagilizo na ndagilizi zino, kwaviya muhatenda ivo wanhu wa zisi zimwenga vondawavimanye malagilizo yayo, wezavimanya kuwa mweye ni wabala na muna umanyi. Wezalonga, ‘Kweli wanhu wa isi ino wana ubala na umanyi!’

⁷ “Vino kuna bumbila dimwenga kulu da wanhu dili na mulungu wawo habehi fana viyeli habehi Mndewa Mulungu, Mulungu wetu yochitaza vochimpula? ⁸ Vino kuna bumbila kulu dimwenga dili na ndagilizi na malagilizo yagoloke fana viyeli malagilizo yano yonimfunzilini diyelo? ⁹ Mbali muiteganye ng'hani muladi sekemuzimize mbuli ziya zimuziwone kwa meso yenu wenyewo. Mbuli zino sekezilawe muna imizoyo yenu siku zose za ugima wenu. Wasimulileni wanenu na wazukulu zenu,

¹⁰ kusionhela siku ija imwimile haulongozi wa Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kuja Holebu voyanilongele, 'Waduganye wanhu wawo haulongozi hangu, niwalongele mbuli zangu muladi waifunze kunidumba niye siku zose za ugima wawo na kuwafunza wana wawo kutenda ivo.'

¹¹ "Mukwenhuka na kwima hasi ya mulima uja ukalile wokwaka moto ufikile mbaka kuulanga, woutandile ziza na wingu dizamile. ¹² Maabaho Mndewa Mulungu kalonga na mweye kulawa hagati ya moto uwo. Muzihulika mbuli ziyalongile, mbali hamumuwonile bule, muhulika dizi jake muhala. ¹³ Kawagong'ondelani lagano jake na kamulagilizani muzindilile ndagilizi longo zoyandike uchanyha ya vibawo vidi va mabwe. ¹⁴ Lusita ulo Mndewa Mulungu kanilagiliza nimfunzani ndagilizi na malagilizo yose yomulondeka kuyazindilila muna iisi yondamwing'higwe.

Kuleka kutambikila nyang'hiti

¹⁵ "Sekemuzimize kuwa Mndewa Mulungu viyalongile na mweye kuja kuna umulima wa Holebu hagati ya moto, hamumuwone viyeli. Ivo muiteganye ng'hani. ¹⁶ Sekemutende uhasanyi kwa nyang'hiti yoyose ya kusongola hebu ilingile vovose, simwe da chilume hebu da chike, ¹⁷ hebu fana mnyama yoyose muna iisi hebu ndege yoyose yoguluka, ¹⁸ hebu fana wang'onoyo wotambala hebu somba. ¹⁹ Muiteganye muladi vondamulole zuwa hebu mwezi hebu nhondo,

sekemuvitambikile kwaviya vinhu ivo Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kavilumba kwa ichimu cha wanhu wose muna izisi zimwenga. ²⁰ Mbali mweye niiyo wanhu woyawakombole Mndewa Mulungu kulawa Misili muna ditanuli da chuma. Kamulavani uko muladi muwe wanhu wake fana viya vimwili diyelo. ²¹ Kwa ichimu chenu Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kanihila na kailaha kuwa sizaloka ulwanda lwa Yoludani kwingila muna iisi inogile iyomwing'hani. ²² Nizadanganika muna iisi ino, sizaloka lwanda lwa Yoludani, mbali mweye mwizaloka ulwanda na kuisola isi inogile. ²³ Muiteganye muladi sekemuzimize lagano dimuikile na Mndewa Mulungu, Mulungu wenu. Zindilileni lagilizo jake na sekemuitendele nyang'hiti, ²⁴ mana Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kalinga fana moto woutimbula, yeye ni Mulungu yeli na migongo.

²⁵ “Vondamukale muna iisi iyo, muhapata wana na wazukulu na kuwa walala, one muhandusa kwehuka na kutenda nyang'hiti za kusongola kwa simwe da chinhu chochose, mutenda yehile haulongozi ha Mndewa Mulungu, Mulungu wenu na mumtenda yehilwe. ²⁶ Diyelo notanga ulanga na isi vilole kusonhela mweye, nowalongela kuwa mwizakwangama himahima muna iisi yondamwing'higwe uko umwambu wa lwanda lwa Yoludani. Uko hamwizakala siku nyingi, mbali mwizakwangamizigwa ng'hani. ²⁷ Mndewa Mulungu kezampwililisani hagati ya wanhu wa zisi zimwenga, wadodo vimwili niwawo won-dawasigale uko kondayamuwingileni Mndewa Mulungu. ²⁸ Uko mwizasang'hanila milungu ya

mibiki na mabwe yoisongoligwe kwa makono ya wanhu, nayo haidaha kuwona hebu haihulika hebu haija hebu hainusa. ²⁹ Maabaho kulawa muna iisi iyo mwizamzahila Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, mweye mwizampata one muhamzahila kwa mizoyo yenu yose na mihe yenu yose. ³⁰ Hamwande mbuli zino zose vondazimulawilileni na muhapata manhesa, mwizamuhindikila Mndewa Mulungu, Mulungu wenu na kumuhulika. ³¹ Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, ni Mulungu yeli na ubazi, hezamulekani hebu hezamwangamizani, hebu hezazimiza lagano diyekile na wasaho zenu kwa kuilaha.

³² “Geseni ng’hani mbuli zilawilile umwaka, mbuli zilawilile mweye mung’hali hamunakwelekigwa, kwandusila siku ija Mulungu viyamulumbile munhu muna isi. Uzeni muna iisi yose, kulawa ubanzi umwe mbaka umwenga, fana mbuli za mwazanyo zilingile ivo zilawilila hebu kuhulikika muna iisi. ³³ Vino kuna wanhu wohulika dizi da Mulungu dolonga kulawa muna uumoto fana vimuhulike mweye na kuwa wagima? ³⁴ Vino kuna mulungu imwenga yoyose yagezile kuwasola wanhu kulawa muna iisi imwenga na kuwatenda wawe wake, fana Mndewa Mulungu, Mulungu wenu viyamtendeleni uko Misili? Kasang’hanila udahi wake ng’hulu kugala mahulo na ng’hondo, katenda vilaguso na mauzauza na katenda mbuli za kudumbiza zilawilile. ³⁵ Mndewa Mulungu kamulagusani mbuli zino muladi muvimanye kuwa Mulungu ni yaidumwe na habule imwenga.

³⁶ Kamtendani mudihulike dizi jake kulawa kuulanga muladi yamfunzeni kumtegeleza. Hano hana iisi kamulekani muuwone moto wake mkulu na kuhulika mbuli zake kulawa muna umoto uwo.

³⁷“Kwaviya kawalonda wasaho zenu, kamsagulani na kwa nguvu yake ng’hulu, yeye mwenyewo kamulavani muna iisi ya Misili. ³⁸ Kawawinga kunze wanhu wa makabila makulu yeli na nguvu kufosa mweye, muladi yamwing’heni zisi zawo ziwe uhazi wenu fana viili mbaka diyelo. ³⁹ Ivo diyelo mukumbuke kuwa Mndewa Mulungu ni Mulungu wa kuulanga na muna iisi. Habule imwenga. ⁴⁰ Zindilileni ndagilizi na malagilizo yake yose yonimwing’hileni diyelo, muladi mutemeligwe mate hamwe na welesi wenu na mugendelele kukala muna iisi iyomwing’hani Mndewa Mulungu, Mulungu wenu iwe yenu siku zose.”

Mabululu ya kukimbilila

⁴¹ Maabaho Musa kayeka hakwe mabululu matatu ya ubanzi wa ulawilo wa zuwa wa lwanda lwa Yoludani. ⁴² Umo munhu kezadaha kukimbilila na kuifisa, one kamkoma munhu yeli siyo mwihi wake mbali hailungile. Munhu iyo kodaha kukimbilila muna dibululu dimwe mwa mabululu yayo na kukombola ugima wake. ⁴³ Kadika hakwe bululu da Beseli muna ditambalale da chuwala kwa ichimu cha kabila da Lubeni, bululu da Lamosi muna iisi ya Gileadi kwa ichimu cha kabila da Gadi, bululu da Golani muna iisi ya Bashani kwa ichimu cha kabila da Manase.

Ulongozi wa malagilizo ya Mulungu

⁴⁴ Yano ni malagilizo Musa yoyaweng'hile Waisilaili. ⁴⁵ Uno uwo ulamuzi na ndagilizi na malagilizo Musa yoyaweng'hile Waisilaili viwalawile Misili, ⁴⁶ viwakalile kuumwambu wa lwanda lwa Yoludani, kuna dibawe habehi na Besi Peoli, muna iisi ikalile ya mfalume Sihoni wa Waamoli, yoyatawale kulawa bululu da Heshiboni, ija Musa na Waisilaili wamuhuma viwalawile Misili. ⁴⁷ Waisola isi yake na isi ya mfalume Ogu wa Bashani, wafalume wawo waidi wa Waamoli watawala ubanzi wa ulawilo wa zuwa wa lwanda lwa Yoludani. ⁴⁸ Isi iyo yenela kulawa Aloeli mwiingema ya lwanda lwa Alinoni mbaka mulima wa Silioni, niiyo Helimoni, ⁴⁹ hamwe na hanhu hose ha ubanzi wa ulawilo wa zuwa wa lwanda lwa Yoludani mbaka Bahali ya Munyu, kuuhelelo wa mahulumuko ya mulima wa Pisiga.

5

Ndagilizi longo (Kulawa 20:1-17)

¹ Musa kawatanga hamwe Waisilaili na kawalongela, “Tegelezeni mweye Waisilaili, tegelezeni ndagilizi na malagilizo yose yonimwing'hani diyelo. Ifunzeni na muzindilile. ² Mndewa Mulungu, Mulungu wetu, katenda lagano na cheye kuna umulima wa Holebu. ³ Hatendile lagano ijo na wasaho zetu, mbali katenda na cheye wose chili wagima diyelo. ⁴ Kuja kuna umulima Mndewa Mulungu mwenyewo kalonga na mweye kulawa muna umoto. ⁵ Lusita luja nima hagati ya mweye na Mndewa

Mulungu kumulongelani chiya chiyalongile, kwaviya mukala mudumba moto, hamukwelile kumulima.

“Mndewa Mulungu kalonga, ⁶ ‘Niye ni Mndewa Mulungu, Mulungu wako, inikulavile Misili, koukalile mtumwa.

⁷ “ ‘Sekeutambikile milungu imwenga ila niye.

⁸ “ ‘Sekeuitendele nyang’hiti ya chinhu chochose chilingile fana chinhu cha kuulanga hebu chili muna iisi hebu chili muna yamazi.

⁹ Sekeutumbalile mavindi hebu kutambikila nyang’hiti, kwaviya niye Mndewa Mulungu, Mulungu wako ni Mulungu nili na migongo. Nowatagusa wana kwa wihi wa tati zawo mbaka welesi wetatu na wekane wa waja wonihila niye.

¹⁰ Mbali nolagusa ulondo wangu kwa maalufu ya welesi wa waja wonilonda na kuzindilila malagilizo yangu.

¹¹ “ ‘Sekeudisang’hanile chakachaka zina da Mndewa Mulungu, Mulungu wako, kwaviya Mndewa Mulungu kezamtagusa chila munhu yodisang’hanila chakachaka zina jake.

¹² “ ‘Zindilila Siku ya Mhumulo na uitende iwe yelile, fana niye Mndewa Mulungu, Mulungu wako vinikulagilize. ¹³ Kunazo siku sita za kusang’hana sang’hano zako zose, ¹⁴ mbali siku yesaba ni ya kuhumula ya Mndewa Mulungu, Mulungu wenu. Muna isiku iyo sekeutende usang’hano wowose, weye hebu wanago wa chilume hebu wa chike hebu watumwa wako wa chilume hebu wa chike hebu ng’ombe wako hebu chihongwe wako hebu mnyama wako yoyose hebu nyambenyambe yokala muna ikaye yako.

Watumwa wako wolondeka wahumule fana weye. ¹⁵ Kumbuka kuwa weye kukala mtumwa muna iisi ya Misili, niye Mndewa Mulungu, Mulungu wako nikusegeza uko kwa mkono wangu uli na udahi na nguvu, lekamana niye Mndewa Mulungu, Mulungu wako nikulongela uizindilile Siku ya Mhumulo.

¹⁶ “ ‘Wahishimu tati yako na mami yako, fana Mndewa Mulungu, Mulungu wako viyakulagilize, tenda ivo muladi ukale siku nyingi na ukale kwa kubweda muna iisi yonikwing'ha.

¹⁷ “ ‘Sekeukome giladi.

¹⁸ “ ‘Sekeuibandame na mulume hebu muke wa munhu imwenga.

¹⁹ “ ‘Sekeubawe.

²⁰ “ ‘Sekeumulongeleze mkaya miyago kwa mbuli za uvwizi.

²¹ “ ‘Sekeummelele mate muke wa miyago hebu sekeiumelele mate kaye yake, hebu mgunda wake hebu mtumwa wake wa chilume hebu wa chike hebu ng'ombe wake hebu chihongwe wake, hebu chinhu chochose chiyeli nacho miyago.’

²² “Yano ni malagilizo yoyamwing'hileni Mndewa Mulungu vimuiting'hane hana umulima. Viyalongile kwa dizi kulu kulawa muna umoto na kulawa muna diwingu na muna diziza to-tolo, kamwing'hani malagilizo yano na habule yamwenga. Maabaho kandika malagilizo yano uchanyha ya vibawo vidi va mabwe na kaning'ha niye.

*Wanhu wodumba
(Kulawa 20:18-21)*

23 “Vimuhulike dizi kulawa muna diziza, mulima viukalile wokwaka moto, walangulizi wenu na wakulu wa makabila yenu weza kumwangu. 24 Mulonga, ‘Humbe! Mndewa Mulungu, Mulungu wetu kachilagusa ukulu wake na utunhizo wake vichimuhulike kolonga kulawa muna umoto! Diyelo chiwona kuwa yodahika munhu kugendelela kuwa mgima, ingawa Mulungu kalonga nayo. 25 Mbali habali chidanganike kwa kutimbuligwa na moto uja mkulu? One chihahulika kaidi dizi da Mndewa Mulungu, Mulungu wetu chizadanganika. 26 Vino yelihi yahulike dizi da Mulungu yeli mgima dolonga kulawa muna umoto fana vichimuhulike cheye maabaho kasigala mgima? 27 Musa, hita habehi ukategeleze chila chinhu chiyolonga Mndewa Mulungu, Mulungu wetu, maabaho ubwele uchilongele chiyakulongele. Chizahulika na kutegeleza.’

28 “Mndewa Mulungu kahulika mbuli zenu zimunilongele na kalonga, ‘Nihulika mbuli za wanhu wano, zowakulongele, mbuli zose ziwalongile zinoga. 29 One wawile na magesa fana yano siku zose, wanidumbe na kuzindilila malagilizo yangu! Mbuli zawo zose zihagendelele vinogile siku zose, wawo na welesi wawo. 30 Hita ukawalongele wabwele muna yamahema yawo. 31 Mbali weye kala hano habehi na niye, nizakulongela malagilizo yangu yose na ndagilizi zose. Wafunzeni wanhu muladi wazindilile malagilizo yangu na ndagilizi zangu muna iisi yondaniweng’he iwe yawo.’

32 “Molondeka mutende chila chinhu

chiyamulagilizileni Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, sekemuleke kusondelela chiyamulagilizileni. ³³ Zindilileni malagilizo yose yoyamulagilizileni Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, muladi mbuli zenu zigendelele vinogile na mukale siku nyingi muna iisi yondamwing'higwe iwe yenu.

6

Lagilizo kulu

¹ “Zino ni ndagilizi na malagilizo yaja Mndewa Mulungu, Mulungu wenu kanilagiliza nimfunzeni, muladi muyazindilile vondamwingile muna iisi yondamuisole. ² Siku zose za ugima wenu, molondeka mumdumbe Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, mweye na welesi wenu, kwa kuzindilila malagilizo yake yose na ndagilizi zake zose zonimwing'hani, muladi mukale siku nyingi. ³ Tegelezeni mweye Waisilaili na muzindilile malagilizo yano, muladi mupate kongezeka ng'hani muna iisi iyo ili na ulongo unogile, fana Mndewa Mulungu, Mulungu wa wasaho zenu viyamulaganileni.

⁴ “Tegelezeni mweye Waisilaili! Mndewa Mulungu, Mulungu wetu kadumwe. ⁵ Mulondeni Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kwa mizoyo yenu yose na kwa mihe yenu yose na kwa nguvu zenu zose. ⁶ Mbuli zino zonimulagilizileni diyelo zolondeka zikale muna imizoyo yenu, ⁷ na muwafunze wanenu, mwizawasimulila vomuwa muna zikaye

zenu hebu vomuwa muna umwanza hebu vomugona hebu vomulamka. ⁸ Zifungeni muna yamakono yenu na kuyawala muna ivihanga venu fana lukumbuso. ⁹ Molondeka muzandike mbuli zino muna imibiki yamhilile zinyivi za kaye zenu na nyivi za mabululu yenu.

Kumtambikila Mndewa Mulungu muhala

¹⁰ “Fana viya Mndewa Mulungu, Mulungu wenu viyawalahile wasaho zenu, Bulahimu na Isaka na Yakobo, yeye kezamwing'hani isi ili na mabululu makulu na yanogile yaja mweye hamuyazengile bule. ¹¹ Kaye zizamemezigwa vinhu vinogile viya mweye hamuvikile bule, kwizakuwa na visima hamuvihimbile na migunda ya mizabibu na mizaituni hamuvihandile bule. Vondamuje na kwiguta, ¹² sekemumzimize Mndewa Mulungu yoyamulavileni kuna iisi ya Misili komukalile watumwa. ¹³ Mumdumbe Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, mtambikileni yeye muhala na muilahe kwa zina jake. ¹⁴ Sekemutambikile milungu imwenga, milungu yoyose ya wanhu wokala habehi na mweye. ¹⁵ One muhatambikila milungu imwenga, ludoko lwa Mndewa Mulungu lwizamwakilani fana moto na lwizawabanangani, kwaviya Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, yeli hagati yenu, ni Mulungu yeli na migongo.

¹⁶ “Sekemumgeze Mndewa Mulungu, Mulungu wenu fana viya vimumgezile kuja Masa. ¹⁷ Sekemuleke kuzindilila malagilizo yose na ndagilizi zose za Mndewa Mulungu, Mulungu

wenu, fana viyamulagilizeni. ¹⁸ Molondeka mutende mbuli zoyalongile Mndewa Mulungu zinoga na zigoloka muladi mugendelele vinogile na muisole isi inogile ija Mndewa Mulungu yoyailahile kuweng'ha wasaho zenu. ¹⁹ Kezawawinga wehi wenu, fana viya viyamulaganileni.

²⁰ “Hamwande wanenu wahamuuzani, ‘Ndagilizi na malagilizo voyamulagilizileni Mndewa Mulungu muvitende fambulo jake choni?’ ²¹ Mweye walongeleni, ‘Chikala watumwa wa mfalume wa Misili, mbali Mndewa Mulungu kachilava Misili kwa mkono wake uli na udahi. ²² Mndewa Mulungu kachilagusila vilaguso na mauzauza makulu yazamile kwa kuigaza isi ya Misili na mfalume wake na kaye yake yose. ²³ Kachilava kuna iisi ya Misili, ivo kezachika muna iisi ino, fana viyawalaganile wasaho zetu. ²⁴ Maabaho Mndewa Mulungu kachilagiliza chizindilile malagilizo yano yose na kumdumba kwa faida yetu wenyewo, muladi chigendelele kuwa wagima na kukala goya siku zose. ²⁵ One chihazindilila vinogile malagilizo yano yose haulongozi wa Mndewa Mulungu, Mulungu wetu, fana viyachilagilize, chizakuwa chinoga haulongozi wake.’

7

Wanhu wasaguligwe na Mndewa Mulungu (Kulawa 34:11-16)

¹ “Mndewa Mulungu, Mulungu wenu komgalani kuna iisi yondamukale na kezawawinga wanhu wa zisi zimwenga muna

iisi iyo. Vondamwingile kezayawinga makabila saba haulongozi wenu, makabila yeli na nguvu kufosa mweye, Wahiti na Wagiligashi na Waamoli na Wakanaani na Wapelizi na Wahivi na Wayebusi. ² Mndewa Mulungu, Mulungu wenu vondayaweke wanhu wano muna yamakono yenu, muhawahuma na kuwadanganiza, sekemutende nawo lagano jojose hebu sekemuwawonele ubazi. ³ Sekemuisole nawo. Wandele wenu sekewasoligwe kumwawo hebu wabwanga zenu sekewasole kumwawo, ⁴ kwaviya wezawatenda wanenu wamuleke Mndewa Mulungu na kuwatenda waitambikile milungu imwenga. Mndewa Mulungu kezamuwonelani ludoko na kezamdanganizani bahobaho. ⁵ Mbali watendeleni vino, beneni chila malupango wawo na mubomole mhanda zawo za kutambikila, ikanheni mizengo yawo ya mulungu Ashela na muzitimbule kwa moto nyang'hiti zawo za kusongoligwa. ⁶ Tendeni vino kwaviya mweye ni wanhu welile wa Mndewa Mulungu, Mulungu wenu. Kamsagulani mweye hagati ya wanhu wose muna iisi kuwa wanhu wake waidumwe. ⁷ Mndewa Mulungu hamulondileni na hamsagulileni, kwaviya mweye mupetigwa kufosa wanhu wamwenga, mukala wadodo kufosa wanhu wamwenga wose. ⁸ Mbali kwaviya Mndewa Mulungu komulondani na kolonda kufikiza chilaho chiyailahile na wasaho zenu, lekamana kamkombolani kwa mkono wake uli na udahi na kamtendani muilegehe kulawa muna utumwa wa mfalume wa Misili. ⁹ Muvimanye kuwa Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, niiyo

Mulungu yokwaminika. Kezakwika lagano jake na kulagusa ulondo wake wa kufunya umoyo kwa nyelesi za waja womulonda yeye na wozindilila malagilizo yake mbaka nyelesi alufu. ¹⁰ Mbali kowaliha vowolondeka waja womwihila, hebu hezaleka kuwatagusa womwihila. ¹¹ Ivo muiteganye muzindilile ndagilizi na malagilizo yonimulagilizani diyelo.

*Kutemeligwa mate kwa wanhu wohulika
(Kumbukumbu 28:1-14)*

¹² “One muhategeleza ndagilizi zino na kuyazindilila na kuyatenda, Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kezagendelela kufikiza lagano jake kumwenu, kezamulagusani ulondo wake wa kufunya umoyo, fana viyailagane na wasaho zenu. ¹³ Kezamulondani na kezamtemelani mate na kezamtendani muwe na wana wengi. Kezatemela mate migunda yenu muladi mupate ndiya na divai na mavuta ya mzaituni, kezamtemelani mate kwa kumwing'hani ng'ombe na ng'hondolo wengi muna iisi iyawalaganile wasaho zenu kuwa kezamwing'hani. ¹⁴ Mwizatemeligwa mate kufosa wanhu wose muna izisi zose. Vimwili hakwizakuwa na mulume hebu muke hebu mnyama yondayawe halela. ¹⁵ Mndewa Mulungu kezamsegezelani mitamu yose na hamwizapata mitamu yoyose ya kudumbiza fana yoimpatileni uko Misili, mbali mitamu iyo kezaweng'ha wehi wenu. ¹⁶ Mwizawananga wanhu wose Mndewa Mulungu, Mulungu wenu wondayaweke muna yamakono yenu, sekemuwawonele ubazi.

Sekemuitambikile milungu yawo, kwaviya mbuli iyo izakuwa mtego kumwenu.

¹⁷ “One muhalonga muna imizoyo yenu, ‘Wanhu wano wengi kufosa cheye, chodahaze kuwawinga?’ ¹⁸ Sekemuwadumbe, mbali mukumbuke chiya Mndewa Mulungu chiyamtendile mfalume wa Misili na Wamisili wose. ¹⁹ Kumbukeni mitamu ihile imuiwonile kwa meso yenu, mauzauza na mawewedeko na nguvu ng'hulu na udahi mkulu, voyavisang'hanile Mndewa Mulungu, Mulungu wenu kumkombolani. Ivo niivo vodayawanange wanhu womuwadumba. ²⁰ Mndewa Mulungu, Mulungu wenu kezatuma nyuki hagati yawo na kuwakoma waja wambangileni na kuifisa. ²¹ Ivo sekemuwadumbe wanhu wawo, kwaviya Mndewa Mulungu, Mulungu wenu kahanwe na mweye, yeye ni Mulungu mkulu na wa kudumbiza. ²² Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kezawawinga wanhu wa zisi zino ugaluga fana vimukwenhuka hamwande. Hamwizadaha kuwabananga wanhu wa zisi izo zose mwanza umwe, kwaviya muhatenda ivo wanyama wa kumbago wezakongezeka na izamtendani mudumbe. ²³ Mndewa Mulungu, Mulungu wenu kezaweka wehi wenu muna yamakono yenu na kuwatenda wadumbe ng'hani mbaka wadanganizigwe. ²⁴ Kezaweka wafalume wawo muna yamakono yenu. Mwizawakoma, nawo wezazimizigwa. Habule munhu yodayadahe kumgomesani mbaka vondamuwanange wanhu wose. ²⁵ Zitimbuleni kwa moto nyang'hiti zawo za

kusongola za milungu yawo. Sekemulonde hela hebu zahabu ili uchanya yake, hebu sekemuisole na kuvitenda venu. Kutenda ivo ni mtego kumwenu na kumtenda Mndewa Mulungu, Mulungu wenu yehilwe. ²⁶ Sekemugale muna zikaye zenu chinhu chochose cha kutibusa, buleivo mwizaduwiligwa fana chinhu icho. Molondeka muchihile na kuchizeha chinhu icho, kwaviya ni chinhu chiduwiligwe.

8

Isi inogile ya kukala

¹ “Zindilileni malagilizo yose yonimwing'hileni diyelo, muladi muwe wagima na kongezeka, mwizakwingila na kuisola isi ija Mndewa Mulungu iyawalaganile kuweng'ha wasaho zenu. ² Kumbukeni viya Mndewa Mulungu, Mulungu wenu viyamulongozileni muna umwanza mtali kufosela kuchuwala kwa miyaka malongo mane, yamnyendeninyendeni na kumgezani muladi yamanye yaja yeli muna imizoyo yenu fana mwizazindilila malagilizo yake hebu hamwizazindilila. ³ Kamnyendaninyendani na kamulekani muwone nzala na hamwande kamwing'hani mana muje, ndiya hamuimanyile hebu wasaho zenu hawaimanyile. Katenda ivo muladi yamfunzeni kuwa munhu hawa mgima kwa gate muhala, ila kwa chila mbuli iyolonga Mndewa Mulungu. ⁴ Lusita ulo lwa miyaka malongo mane viwalo venu havisakale hebu migulu yenu hailulumuke bule. ⁵ Muvimanye kuwa Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, komulanhani fana tata viyomulanha

mwanage. ⁶ Ivo zindilileni malagilizo yake kwa kumsondelela yeye na kumdumba. ⁷ Mndewa Mulungu, Mulungu wenu komgalani muna iisi inogile, isi ili na vizanda na nzasa, mazi yake yokulumila kuna yamabawe na kuna imilima, ⁸ isi ili na ngano na shayili na mizabibu na mitini na mikomamanga na mizaituni na uki, ⁹ isi yondamuje ndiya nyingi na hebu hamwizahungukilwa na chinhu. Isi yake ili na luwe lwa zuma na muna umulima wake modaha kuhimba shaba. ¹⁰ Mwizakuja na kwiguta, mwizamwing'ha hewela Mndewa Mulungu, Mulungu wenu kwa isi inogile iyamwing'hileni.

Lamulo kusionhela kumzimiza Mndewa Mulungu

¹¹ “Muiteganye sekemumzimize Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kwa kuleka kuzindilila malagilizo yake na ndagilizi zake zonimwing'hani diyelo. ¹² Muhaja na kwiguta, muhazenga kaye inogile na kukala umo, ¹³ ng'ombe wenu na ng'hondolo wenu na hela zenu na zahabu zenu na vinhu venu vimwenga vose vondavongezeke, ¹⁴ sekemuigode na kumzimiza Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, yoyamulavileni kuna iisi ya Misili, komukalile watumwa. ¹⁵ Yeye kamulongozani kufosela chuwala chikulu cha kudumbiza, chili na mazoka yeli na sumu na inge. Muna iisi ija inyalile ilibule mazi, kamulavilani mazi kulawa muna uluwe ludala. ¹⁶ Kuchuwala kamwing'hani mana muje, ndiya ija wasaho zenu hawanaija. Katenda ivo muladi yamnyendeninyendeni na kuwagezani yadahe kumtemelani mate

kwa kumwing'hani yanogile kuuhelelo. ¹⁷ Ivo sekemulonge wenyewo muna imizoyo yenu, 'Utajili wangu niupata kwa udahi wangu na ludabwa lwangu mwenyewo.' ¹⁸ Kumbukeni kuwa Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, niiyo yomwing'hani nguvu ya kuwa matajili, muladi kudigangamiza lagano diyatendile na wasaho zenu mbaka diyelo. ¹⁹ Sekemumzimize Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, hebu sekemutambikile milungu imwenga na kuisang'hanila. One muhatenda ivo, nomulamulani diyelo kuwa mwizanangigwa. ²⁰ One hamumuhulika Mndewa Mulungu, mwizanangigwa fana viyowananga wanhu wa makabila yamwenga haulongozi wenu.

9

Siyo kwaviya Waisilaili wanoga haulongozi wa Mulungu

¹ "Tegelezeni mweye Waisilaili! Diyelo mokwenhukila kuloka lwanda lwa Yoludani na kusola isi ng'hulu ili na nguvu kufosa mweye. Mabululu yake ni makulu yazengigwa mhongono mbaka kuulanga. ² Wanhu wenyewo watali na wana nguvu, ni Waanaki waja fana vimuvimanyile na fana vimuhulika wanhu viwolonga kusionhela wawo, 'Yelihi yodaha kwima haulongozi ha wana wa Anaki?' ³ Diyelo muvimanye kuwa Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kezamulongolani fana moto woudanganiza. Kezawadanganiza na kuwawinga kunze, kezawananga hima hima fana viyamulaganileni.

⁴ “Mndewa Mulungu, Mulungu wenu viyakomeleze kuwawinga wanhu wawo kuulongozi wenu, sekemulonge muna imizoyo yenu, ‘Kwaviya chinoga haulongozi wa Mndewa Mulungu, Mndewa Mulungu kachigala chiisole isi ino.’ Siivo bule, kowawinga wanhu wano kuulongozi wenu, kwaviya wawo wabananzi. ⁵ Si kwaviya mweye munoga na motenda yanogile lekamana Mndewa Mulungu kamulekani muisole isi yawo, mbali kwa ubananzi wa wanhu wawo, Mndewa Mulungu, Mulungu wenu kawawinga haulongozi wenu muladi yaigangamize mbuli ija iyawalahile wasaho zenu Bulahimu na Isaka na Yakobo. ⁶ Muvimanye kuwa Mndewa Mulungu, Mulungu wenu komwing’hani isi ino inogile muisole siyo kwaviya motenda yanogile haulongozi wa Mulungu, mana mweye ni wanhu muli na mizoyo midala.

⁷ “Kumbukeni na sekemuzimize viya vimumtendile Mndewa Mulungu, Mulungu wenu yehilwe ng’hani kuchuwala. Kwandusila siku ija vimulawile muna iisi ya Misili mbaka vimufikile hanhu hano, muleka kumtegeleza Mndewa Mulungu. ⁸ Hata kuna umulima wa Holebu, mumtenda Mndewa Mulungu yehilwe ng’hani mbaka kalonda kumwangamizani. ⁹ Vinihitile kumulima kuhokela vibawo va mabwe vandikigwe lagano diya Mndewa Mulungu diyekile na mweye, nikala uko siku malongo mane, ichilo na imisi sidile hebu sing’wile chochose. ¹⁰ Maabaho Mndewa Mulungu kaning’ha vibawo vidi va mabwe vandikigwe kwa chidole chake Mulungu, vikala vandikigwa

mbuli zose zoyamulongeleni Mndewa Mulungu kumulima kulawa muna umoto siku ya mting'hano. ¹¹ Viifikile siku ya malongo mane, Mndewa Mulungu kaning'ha vibawo vidi va mabwe vandikigwe lagano.

¹² “Maabaho Mndewa Mulungu kanilongela, ‘Hulumuka hasi ya mulima sambi, kwaviya wanhu wako wouwalavile Misili wahasanya. Hima hima waleka kutenda yaja yoniwalagilize watende na watenda nyang'hiti za kuhonda.’

¹³ “Mndewa Mulungu kanilongela, ‘Niawona wanhu wano, wana mizoyo midala. ¹⁴ Sekeunilemese, leka niwanange na kudisegeza zina jawo hasi ya ulanga. Nizakutenda uwe na welesi wengi weli na ludabwa kuwafosa wawo.’

¹⁵ “Ivo nihinduka na nihulumuka hasi ya mulima ukalile ukwaka moto, nipapa viya vibawo vidi va mabwe. ¹⁶ Vinilolile, niwona kuwa mumuhasanya Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, muitendela nyang'hiti ya dang'ang'a da kuhonda. Hima hima muleka kusondelela nzila iyamulagilizileni Mndewa Mulungu. ¹⁷ Ivo nivamha viya vibawo vidi va mabwe, nivasa kulawa muna yamakono yangu, nivibena haulongozi wenu.

¹⁸ “Nigona chingubingubi haulongozi ha Mndewa Mulungu siku malongo mane, kaidi sidile hebu sing'wile chinhu chochose, kwa ichimu cha uhasanyi womutendile, kwa kutenda mbuli zihile haulongozi wa Mndewa Mulungu na kumtenda yawone ludoko. ¹⁹ Nidumba kwaviya ludoko na ng'hasiliki ya Mndewa Mulungu vihamwangamizeni. Mbali chipindi icho iviya

Mndewa Mulungu kanitegeleza. ²⁰ Iviya Mndewa Mulungu kamwihila ng'hani Haluni mbaka kalonda kumkoma, mbali lusita ulo nimpulila Haluni iviya. ²¹ Maabaho nisola chinhu chenu cha uhasanyi, ni dang'ang'a diya dimuditendile, niditimbula muna umoto, nidihonda na kudidunda mbaka diwa timbwise lunhini, maabaho niyasa matimbwise yaja hana ichizanda chochikilima mazi kulawa kumulima.

²² “Mweye iviya vimukalile uko Tabela na Masa na Kibilosi Hataava, mumtenda Mndewa Mulungu yehilwe. ²³ Mndewa Mulungu viyamtumileni kulawa Kadeshi Balinea kalagiliza muhite mukaisole isi iyamwing'hileni, mbali mweye mulema, hamumuhuwile hebu hamumtegeleze. ²⁴ Mweye mumuhasanya Mndewa Mulungu kwandusila vinimanyileni.

²⁵ “Ivo nigona chingubingubi haulongozi wa Mndewa Mulungu siku izo malongo mane, ichilo na imisi, kwaviya Mndewa Mulungu kalonga kezamwangamizani. ²⁶ Nimpula Mndewa Mulungu, nilonga, ‘Weye Mndewa Mulungu, sekeuwangamize wanhu wako, wanhu wouwakombole na kuwalava Misili kwa udahi wako na nguvu yako ng'hulu. ²⁷ Wakumbuke wasang'hani wako, Bulahimu na Isaka na Yakobo, sekeulole udala na unyondenyonde na uhasanyi wa wanhu wano. ²⁸ Buleivo wanhu wa Misili wezalonga kuwa kupotigwa kuwagala wanhu wako kuna iisi youwekile chilagano. Wezalonga kuwa kuwalava wanhu wako muladi ukawakome kuchuwala, kwaviya kuwehila. ²⁹ Kwaviya wano ni wanhu wako na uhazi wako, wanhu

wouwalavile kulawa Misili kwa nguvu na udahi wako mkulu.’

10

Musa kohokela kaidi malagilizo longo

(Kulawa 34:1-10)

¹ “Maabaho Mndewa Mulungu kanilongela, ‘Songola vibawo vidi va mabwe vilingile fana viya va ichanduso, maabaho wize kuno kumwangu kuna umulima, utende sanduku da biki, ² na nizakwandika muna ivibawo ivo chiya chinyandike muna ivibawo viya va ichanduso voubenile, maabaho uvike muna disanduku.’

³ “Nitenda sanduku da mbiki wa mkenge, nisongola vibawo va mabwe vilingile fana viya va ichanduso na nikwela navo kumulima. ⁴ Maabaho Mndewa Mulungu kandika uchanyha ya vibawo ivo mbuli ziya za mwanduso, ndagilizi longo zoyamulagilizeni Mndewa Mulungu uko kumulima kulawa muna umoto siku ya mting’hano, Mndewa Mulungu kaning’ha vibawo ivo. ⁵ Nihinduka na nihulumuka kulawa kuna umulima. Maabaho fana viyanilagilize Mndewa Mulungu, nika vibawo ivo muna disanduku dinitendile, navo vamgati ya sanduku ijo.”

⁶ Waisilaili walawa visiwa va Bene Yaakani mbaka Moselosi, uko Haluni kadanganika na kawandigwa uko, na Eleazali mwanage kasola nyafasi yake ya ukulu wa nhambiko. ⁷ Kulawa haja, wagendelela na umwanza mbaka Gudigoda, na kulawa Gudigoda wahita Yotibasa, iyo ni isi ya vizanda va mazi. ⁸ Lusita ulo Mndewa Mulungu kawasagula wanhu wa kabila da Lawi muladi

wadipape sanduku da lagano da Mndewa Mulungu, wamsang'hanile fana wakulu wa nhambiko na kuwatemela mate wanhu kwa zina jake mbaka diyelo. ⁹ Lekamana wanhu wa kabila da Lawi haweng'higwe uhazi wa isi fana makabila yamwenga viyeng'higwe, ila wahokela ukulu wa nhambiko fana viyalaganile Mndewa Mulungu, Mulungu wenu.

¹⁰ Musa kagendelela kulonga, “Nikala kuna umulima siku malongo mane imisi na ichilo, fana vinitendile mwanduso. Mndewa Mulungu kanitegeleza na katogola kuwa hezamngani bule. ¹¹ Maabaho Mndewa Mulungu kanilongela nihite na kumulongozani, muladi mudahe kuisola isi ija yoyawekile chilagano kuweng'ha wasaho zenu.

Chiyolonda Mndewa Mulungu

¹² “Mweye Waisilaili tegelezeni chiya chiyolonda Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, mumdumbe na musondelele nzila zake zose na mumulonde na mumsang'hanile Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kwa mizoyo yenu yose na kwa mihe yenu yose, ¹³ na kuzindilila malagilizo na ndagilizi za Mndewa Mulungu zonimwing'hani diyelo kwa faida yenu. ¹⁴ Lola, ulanga mbaka ulanga wa ulanga ni va Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, isi na vinhu vose vili umo ni vake. ¹⁵ Mbali Mndewa Mulungu kawalonda ng'hani wasaho zenu kwaviya kamsagulani na kawaleka wanhu wamwenga, na mung'hali mwa wanhu wake woyawasagule. ¹⁶ Ivo mudizindilile lagano da Mndewa Mulungu

muna imizoyo yenu* na sekemuwe na mizoyo midala. ¹⁷ Kwaviya Mndewa Mulungu, Mulungu wenu ni Mulungu wa milungu imwenga yose na Mndewa wa wandewa, yeye ni Mulungu mkulu na yeli na nguvu na wa kudumbiza, halola chihanga cha munhu hebu hahokela lushwa. ¹⁸ Kowahumiza wachiwa na wagane, kowalonda nyambenyambe na koweng'ha ndiya na mawalo. ¹⁹ Walondeni nyambenyambe, kwaviya mweye mukala nyambenyambe muna iisi ya Misili. ²⁰ Mdumbeni Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, mumsang'hanile na mumsondelele yeye na kuilaha kwa zina jake. ²¹ Yeye ni nhogolwa yenu, Mulungu wenu, yoyamtendeleni mbuli zino ng'hulu na za kudumbiza zomuziwone kwa meso yenu. ²² Wasaho zenu viwahitile Misili, wakala malongo saba muhala. Mbali sambi Mndewa Mulungu, Mulungu wenu kamtendani muwe wengi fana nhondo za kuulanga.

11

Ukulu wa Mndewa Mulungu

¹ “Mulondeni Mndewa Mulungu, Mulungu wenu na muzindilile malagilizo na ndagilizi zake siku zose. ² Muvimanye kuwa sambi silonga na wanenu waja hawavimanyile hebu hawawonile Mndewa Mulungu, Mulungu wenu viyolanha, ukulu wake na mkono wake uli na udahi na mkono wake ugoke ³ na vilaguso vake na mauzauza yake yoyatendile

* **10:16** Chiebulaniya cholonga, “Muingize ulungwana mizoyo yenu.”

kuja Misili kwa mfalume wa Misili na isi yake yose, ⁴ na chiyawatendele wakalizi wa Misili na vihongwe wawo na mituka yawo, na viyawagubike kwa mazi ya Bahali ya Shamu viwakalile womuwingani na viya Mndewa Mulungu viyawanangile. ⁵ Iviya kumbukeni viyamtendeleni Mndewa Mulungu kuichuwala mung'hali hamunafika hanhu hano, ⁶ na mbuli ziyawatendele Dasani na Abilamu, wana wa Eliabu wa kabila da Lubeni. Kumbukeni viya isi viigubuke haulongozi wa Waisilaili wose na kuwamela, hamwe na ndugu zawo na mahema yawo na wanyama wawo na wasang'hani wawo wose. ⁷ Mbali mweye kwa meso yenu muiwona sang'hano ng'hulu iyatendile Mndewa Mulungu.

Kukala muna iisi inogile

⁸ “Zindilileni malagilizo yose yonimwing'hileni diyelo muladi mudahe kuwa na ludabwa na kwingila muna iisi yomuhita kuisola, ⁹ na mukale siku nyingi muna iisi ili na ulongo unogile, isi ija Mndewa Mulungu iyawalaganile kuweng'ha wasaho zenu na nyelesi zawo. ¹⁰ Kwaviya isi yondamuhite kuisola hailingile fana isi ya Misili komulawile, uko muhanda mbeyu na mugumila mazi imigunda ya mboga kwa kugaya. ¹¹ Mbali isi yomuhita kuisola ni isi ya milima na makolongo, yopata mazi ya mvula kulawa kuulanga. ¹² Mndewa Mulungu, Mulungu wenu koikaliza na koilola goya isi iyo kulawa mwanduso wa mwaka mbaka uhelelo wa mwaka.

¹³ “One muhazindilila malagilizo yose yonimwing'hileni diyelo, kumulonda Mndewa Mu-

lungu, Mulungu wenu na kumsang'hanila kwa mizoyo yenu yose na kwa mihe yenu yose, ¹⁴ kezagala mvula muna iisi yenu kwa lusita lwake, mvula za masika na mvula za vuli. Mwizapata mhule na divai na mavuta ya mzaituni. ¹⁵ Kezatenda mayani yote muna imigunda yenu kwa ichimu cha wanyama wenu, mwizakuja na mwizakwiguta. ¹⁶ Muiteganye mizoyo yenu sekeivwiziligwe na kuhinduka na kuisang'hanila milungu imwenga na kuitambikila. ¹⁷ One muhatenda ivo, Mndewa Mulungu kezamuwonelani ludoko. Kezatenda mvula sekeitonye, na isi yenu izanyala na vinhu venu havizakula bule. Maabaho mwizanangigwa uko himahima, ingawa ni isi inogile iyomwing'hani.

¹⁸ “Kumbukeni mbuli zangu na muzike muna imizoyo yenu na muna imihe yenu. Zifunjeni ziwe chilaguso muna yamakono yenu na muzivale muna ivihanga venu fana lukumbuso. ¹⁹ Wafunzeni wanenu mbuli zino, muzilonge vomukala muna zikaye zenu na vomugenda na vomugona na vomulamka. ²⁰ Zandikeni mbuli zino uchanyha ya mibiki yamhilile zinyivi za kaye zenu na uchanyha ya nyivi zing'hulu, ²¹ muladi mweye na wanenu mudahe kukala siku nyingi muna iisi Mndewa Mulungu, Mulungu wenu iyekile chilagano cha kuweng'ha wasaho zenu. Mwizakala uko siku zose ulanga vouwa uchanyha ya isi.

²² “One muhazindilila malagilizo yano yose yonimulagilizileni, kumulonda Mndewa Mulungu, Mulungu wenu na kusondelela nzila zake zose na kuilumba nayo, ²³ Mndewa Mulungu

kezayawinga makabila yano yose haulongozi wenu, na mweye mwizasola zisi ng'hulu zili na nguvu kumfosani mweye. ²⁴ Chila hanhu hondamubojoge hezakuwa henu. Isi yenu izakuwa kwandusila kuchuwala, ubanzi wa kusi mbaka milima ya Lebanoni ubanzi wa kasikazi, kulawa lwanda lwa Efulati, ubanzi wa ulawilo wa zuwa mbaka bahali ya Meditelaniya ubanzi wa uswelo wa zuwa. ²⁵ Habule munhu yondayadahe kumulemani. Hohose hondamuhite muna iisi iyo, Mndewa Mulungu, Mulungu wenu kezawatenda wanhu wamdumbeni fana viyamulaganileni.

²⁶ “Loleni, diyelo nokwika haulongozi wenu musagule hagati ya kutemeligwa mate na kuduwiligwa. ²⁷ Kutemeligwa mate, one muhazindilila malagilizo ya Mndewa Mulungu, Mulungu wenu yonimulagilizani diyelo. ²⁸ Kuduwiligwa, one hamuzindilile malagilizo ya Mndewa Mulungu, Mulungu wenu na kuileka nzila yonimulagilizani diyelo kwa kusondelela milungu imwenga ija hamuimanyile. ²⁹ Mndewa Mulungu, Mulungu wenu vondayamgaleni muna iisi yondayamwing'heni, mwizagong'onda kutemeligwa mate kuna umulima wa Gelizimu na kuduwiligwa kuna umulima wa Ebali. ³⁰ Milima ino midi ya kuumwambu wa lwanda lwa Yoludani, ubanzi wa uswelo wa zuwa muna iisi ya Wakanaani wowokala Alaba ili chiouso na bululu da Giligali, habehi na mibiki mikulu uko Mole. ³¹ Mwizaloka ulwanda lwa Yoludani na kwingila muna iisi ija iyomwing'hani Mndewa Mulungu, Mulungu wenu. Vondamuisole isi iyo na kukala uko,

³² molondeka muiteganye kuzindilila ndagilizi na malagilizo yonimwing'hani diyelo.

12

Hanhu ha kulavila nhambiko

¹ “Zino ni ndagilizi na malagilizo yomulondeka kuzizindilila muna iisi iyamwing'hileni Mndewa Mulungu, Mulungu wa wasaho zenu, yoyamwing'hileni mukale siku zose za ugima wenu.

² Muna iisi yomuhita kukala, hanangeni hanhu hose wanhu howotambikila milungu yawo kuna imilima imitali, kuna imilima imiguhi na hasi ya chila mbiki uli na mbeho ng'hulu. ³ Beneni chila malupango wawo na bomoleni mhanda zawo. Itimbuleni kwa moto mizengo yawo ya mulungu Ashela na zikanheni kanheni nyang'hiti zawo za kusongola na kusegeza zina jawo hanhu baho.

⁴ “Sekemumtosele Mndewa Mulungu, Mulungu wenu fana wawo viwotosela milungu yawo.

⁵ Mwizahita hanhu haja Mndewa Mulungu, Mulungu wenu hondayasagule muna yamakabila yose muladi yadike zina jake na ukazi wake uko, uko niuko kondamuhite. ⁶ Uko mwizalava

nhambiko zenu za kutimbula na nhambiko zenu zimwenga na zaka zenu na nhambiko za vilaho venu na nhambiko zenu za kulonda wenyewo, na waudele wa wanyama wenu. ⁷ Uko mwizakuja

haulongozi ha Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, mweye na wanhu weli muna zikaye zenu, mwizadeng'helela chila chinhu chomupata kwa sang'hano zenu, kwaviya Mndewa Mulungu, Mulungu wenu kamtemelani mate.

⁸ “Sekemutende fana vimukalile mutenda mbaka sambi, yani chila munhu kakala kotenda fana viyolonda mwenyewo, ⁹ kwaviya mung'hali hamunakwingila hanhu ha kuhumula muna iisi yondayamwing'heni Mndewa Mulungu, Mulungu wenu. ¹⁰ Vondamuloke lwanda lwa Yoludani na kukala muna iisi ija Mndewa Mulungu, Mulungu wenu iyomwing'hani iwe yenu, kezawatenda wehi wenu sekewamgazeni na mwizakala kwa tindiwalo. ¹¹ Maabaho muna iisi yondayasagule Mndewa Mulungu, Mulungu wenu muladi zina jake dikale, uko niuko kondamugale chila chinhu chonimulagilizeni. Nhambiko zenu za kutimbula na nhambiko zenu zimwenga na zaka zenu na vinhu vovilavigwa na nhambiko za vilaho venu. ¹² Uko mwizadeng'helela haulongozi ha Mndewa Mulungu, mweye hamwe na wanenu wa chilume na wa chike, wasang'hani wenu wa chilume na wa chike na Walawi wowokala kumwenu, kwaviya Walawi wabule hanhu hebu uhazi. ¹³ Muiteganye sekemulave nhambiko zenu za kutimbula chila hanhu homuhawona, ¹⁴ mbali mulave nhambiko zenu hanhu hondayahasagule Mndewa Mulungu muna idimwe ya makabila yenu. Baho ni hanhu hondamulavile nhambiko zenu za kutimbula na baho mwizatenda chila chinhu chonimulagilizani.

¹⁵ “Mbali mutogoleligwa kukoma na kuja wanyama hohose homukala, fana vimutemeligwe mate na Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, wanhu wose welile na wambule mwiko wodaha kuja, fana viya vimuja nyama

ya mhala hebu mbala. ¹⁶ Sekemuje damu, mbali itileni hasi fana mazi. ¹⁷ Hanhu hondamukale sekemuje vinhu vino, zaka ya mhule zenu hebu ya divai zenu hebu ya mavuta yenu hebu ya waudele wa mabumbila ya wanyama wenu hebu nhambiko zenu za chilaho hebu nhambiko zenu za kulonda wenyewo hebu vinhu vimwenga vovilavigwa. ¹⁸ Mweye na wanenu hamwe na wasang'hani wenu na Walawi wowokala muna yamabululu yenu, mwizakuja haulongozi ha Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, hanhu ha kutambikila hohayasagule Mndewa Mulungu, Mulungu wenu. Uko mwizadeng'helela chila chinhu chomupata kwa sang'hano zenu. ¹⁹ Muiteganye sekemuwazimize Walawi lusita lose lomukala muna iisi yenu.

²⁰ “Mndewa Mulungu, Mulungu wenu vondayongeze mhaka ya isi yenu fana viyawalaganileni, mulonga, ‘Chizakuja nyama,’ kwaviya molonda kuja nyama, modaha kuja nyama vovose viya vimulonda. ²¹ One hanhu hondayahasagule Mndewa Mulungu, Mulungu wenu kwika zina jake kuhawa kutali na mweye, modaha kuchinja ng'ombe hebu ng'hondolo yoyose yoyamwing'hileni Mndewa Mulungu, fana vinimulongeleni na modaha kuja nyama vovose vimulonda muhawa muna yamabululu yenu. ²² Mwizakuja nyama iyo fana viya viidigwa nyama ya mhala na mbala. Munhu yoyose kodaha kuja, yelile hebu yambule mwiko. ²³ Mbali muiteganye kuwa hamuja damu bule kwaviya damu uwo ugima, ivo sekemuje ugima hamwe na nyama. ²⁴ Sekemuje damu, mbali

itileni hasi fana mazi. ²⁵ Sekemuje damu, muladi mutemeligwe mate mweye hamwe na nyelesi zenu, kwaviya mwizakuwa motenda yanogile haulongozi ha Mndewa Mulungu.

²⁶ “Soleni vinhu venu velile vimuli navo na nhambiko za vilaho venu, muhite navo hanhu hondayahasagule Mndewa Mulungu. ²⁷ Laveni nhambiko zenu za kutimbula na nyama na damu kuna ulupango lwa Mndewa Mulungu, Mulungu wenu. Damu ya mnyama mwizaigidila kuna uupango lwa Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, mbali motogoleligwa kuja nyama. ²⁸ Zindilileni mbuli zino zose zonimulagilizileni, muladi mutemeligwe mate mweye na wanenu siku zose vondamutende yanogile na yagoloke haulongozi wa Mndewa Mulungu, Mulungu wenu.

Kuleka kutambikila milungu imwenga

²⁹ “Mndewa Mulungu, Mulungu wenu kezawananga wanhu wa zisi izo, womuhita kuwawinga na kukala muna izisi zawo. ³⁰ Mndewa Mulungu yahakomeleza kuwananga wanhu wa zisi izo, sekemuizingize muna uloda kwa kusondelela milungu yawo. Sekemugeze kuvimanya viya viwotambikila milungu yawo, muladi mudahe kuitambikila ivo ivo. ³¹ Sekemumtambikile Mndewa Mulungu, Mulungu wenu fana wawo viwotambikila milungu yawo, kwaviya chila chinhu cha kutibusa chiya hachilonda Mndewa Mulungu, waitendela milungu yawo, mbaka wawatimbula muna umoto wana wawo wachilume na wachike muladi kutambikila milungu yawo.

³² “Tendeni chila chinhu chonimulagilizani, sekemongeze hebu sekemuhunguze chinhu.

13

¹ “One wahalawilila walotezi hebu wafambula nzozizi vimwili wokwika chilagano cha kutenda mauzauza na mawewedeko, ² na mauzauza hebu mawewedeka yalawilile kumulongozani mweye kutambikila na kusang’hanila milungu ija hamunawahi kuitambikila baho umwaka. Hata one yaja yowekile chilagano yahalawilila, ³ sekemumtegeleze mulotezi hebu mfambula nzozizi! Mndewa Mulungu, Mulungu wenu kowasang’hanila wawo kuwagezani muladi yavimanye fana momulonda yeye Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kwa mizoyo yenu yose na kwa mihe yenu yose. ⁴ Msondeleleni Mndewa Mulungu, Mulungu wenu na mumdumbe yeye na muhulikeneni na muzindilile malagilizo yake, mtambikileni na muilumbe nayo. ⁵ Mbali mkomeni mulotezi ija hebu mfambula nzozizi kwaviya kalonga uvwizi kwa mbuli ya Mndewa Mulungu, Mulungu wenu yoyamulavileni kuna iisi ya Misili, komukalile watumwa. Wogeza kumtendani muleke kukala kwa ugima uyamulagilizeni Mndewa Mulungu. Ivo niivo vondamusegeze wihi vimwili.

⁶ “Hata ndugu yako yeli mwana wa mami yako, hebu mwanago wa chilume hebu mwanago wa chike, hebu muke wako youmulonda, hebu mbwiyako wa habehi, wodaha kukusongeza kwa chinyele utambikile milungu imwenga, milungu ija weye hebu wasaho zako hamuitambikile,

⁷ hebu milungu imwenga ya wanhu wokala habehi na mweye, hebu milungu ya wanhu wokala kutali, kulawa nhonga imwe ya isi mbaka nhonga imwenga. ⁸ Sekeumtogole hebu sekeumuhulike hebu sekeumuwonele ubazi hebu sekeumulekele hebu sekeumkalize, ⁹ mbali kolondeka umkome. Mkono wako wolondeka uwe wa mwanduso kumkoma kwa dibwe, maabaho makono ya wanhu wose. ¹⁰ Mtowneni na mabwe mbaka yadanganike, kwaviya kageza kumtendani mumuleke Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, yoyumulavileni kuna iisi ya Misili, komukalile watumwa. ¹¹ Maabaho wanhu wose wa Isilaili wezahulika na wezadumba, habule munhu yondayatende kaidi mbuli ihile fana iyo.

¹² “Vondamukale muna yamabululu yomwing'hani Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, modaha kuhulika ¹³ kuwa wanhu wamwenga wehile kumwenu, wawasongeza wanhu wa bululu jawo. Walonga, ‘Chihite chikatambikile milungu imwenga,’ ija hamuimanyile, ¹⁴ ivo mwizapelemba na kuzahila na kuuza goya. One kweli kuwa mbuli ya kutibusa itendeka hagati yenu, ¹⁵ molondeka muwakome kwa panga wanhu wa bululu ijo na wanyama wawo wose. Dinangeni ng'hani bululu ijo. ¹⁶ Duganyeni hana dibuga vinhu vose vomuvihokile na kuvisoma moto fana nhambiko ya kutimbula kwa Mndewa Mulungu, Mulungu wenu. Bululu ijo dizakuwa na matongo mengi siku zose, najo hadizazengigwa kaidi. ¹⁷ Sekemusole chinhu chochilavigwe

chitimbuligwe, muladi Mndewa Mulungu yaleke ludoko lwake, yamulaguseni unovu na ubazi na kumtendani muwe wengi ng'hani fana viyawalaganile wasaho zenu. ¹⁸ Mutegeleze dizi da Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, muzindilile malagilizo yake yonimulagilizeni na kutenda yanogile haulongozi wa Mndewa Mulungu, Mulungu wenu.

14

*Ndiya yambule mwiko na hayambule mwiko
(Walawi 11:1-47)*

¹ “Mweye ni wana wa Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, sekemuichanje sale hebu sekemuwegule iditwi chipindi cha ndilo. ² Kwaviya mweye ni wanhu welile kwa Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, Mndewa Mulungu kamsagulani muwe wanhu wake kweli hagati ya wanhu wose muna izisi zose.

³ “Sekemuje chinhu chochose chitibusa. ⁴ Modaha kuja wanyama wano, ng'ombe na ng'hondolo na luti ⁵ na kulungu na mhala na ng'hogoni na luti wa kumbago na mhala mzelu na pofu na ng'hondolo wa kumulima. ⁶ Chila mnyama yeli na mapaga yoyaigolile banzi mbili na yoselula, iyo modaha kuja. ⁷ Mbali sekemuje mnyama yoyose ija mapaga yake hayaigolile banzi mbili na haselula. Sekemuje ngamia na buga na pelele, kwaviya wawo woselula mbali mapaga yawo hayaigolile banzi mbili. Wawo kumwenu wambula mwiko. ⁸ Iviya sekemuje nguluwe, kwaviya mapaga yake yaigola banzi mbili mbali haselula. Wawo kumwenu

wambula mwiko. Sekemuje nyama zawo hebu sekemudalise mitufi yawo.

⁹ “Mwa vilumbe vose vovikala muna yamazi modaha kuja vino, chilumbe chochose chili na mpepe na makalabandu modaha kuja. ¹⁰ Mbali chilumbe chochose chilibule mpepe na makalabandu sekemuje. Icho kumwenu chambula mwiko.

¹¹ “Modaha kuja ndege yoyose hambule mwiko. ¹² Mbali sekemuje ndege wano, masumula na fulukombe na makungule ¹³ na chimhanga huwa na chila modeli ya masumula, ¹⁴ na chila modeli ya mahowe ¹⁵ na mbuni na lugawa na bata mazi na chila modeli za chinyang’huwi ¹⁶ na bundi ng’hengeu na zizinhila na mulu ¹⁷ na bundi matuwa na chilele na nhandala ¹⁸ na nzokowe na modeli za mulowa na chizogolo shamba na gombalima.

¹⁹ “Wang’onyo wose weli na mabawa wambula mwiko, sekemuje. ²⁰ Modaha kuja vilumbe vose havambule mwiko vili na mabawa.

²¹ “Sekemuje mnyama yoyose yafile mwenyewo, modaha kumwing’ha nyambenyambe yokala muna yamabululu yenu, yaje hebu modaha kumchuziya munhu wa isi imwenga, kwaviya mweye ni wanhu welile kwa Mndewa Mulungu, Mulungu wenu. Sekemumkimuse mwanaluti muna ditombo da mami yake.

Lagilizo kusionhela zaka

²² “Laveni zaka za vinhu vimugobola muna imigunda yenu chila mwaka. ²³ Maabaho hiteni hanhu ha kutambikila hoyahasagule Mndewa

Mulungu, Mulungu wenu, na muhawa haulongozi hake mwizakuja zaka ya mhule zenu ya divai yenu na ya mavuta na ya waudele wa mabumbila ya wanyama wenu. Tendeni ivo muladi muifunze kumdumba Mndewa Mulungu, Mulungu wenu siku zose. ²⁴ One hanhu baho hahawa kutali kwaviya Mndewa Mulungu, Mulungu wenu ka-hasagula hanhu ha kumtambikila yeye heli kutali na ukaye, mweye hamudaha kupapa zaka za vinhu venu voyamwing'hileni Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, tendeni vino, ²⁵ chuuzeni vinhu venu va zaka na muzigale zihela hanhu haja hoyahasagule Mndewa Mulungu, Mulungu wenu. ²⁶ Sang'hanileni hela izo kwa kugula chochose chomulonda, nyama ya ng'ombe hebu nyama ya ng'hondolo hebu ching'waji chikola, mwizakuja haulongozi ha Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, hamwe na wanhu wa muna zikaye zenu. ²⁷ Sekemuwazimize Walawi wowokala muna yamabululu yenu, kwaviya wabule uhazi hamwe na mweye.

²⁸ “Chila uhelelo wa mwaka wa tatu galeni zaka za vinhu vose vimugobole na kuvika ngama muna yamabululu yenu. ²⁹ Iyo izakuwa kwa ichimu cha Walawi, kwaviya wabule uhazi hamwe na mweye. Nyambenyambe na wachiwa na wagane wowokala muna yamabululu yenu, wezakuja na kwiguta. Tendeni vino muladi Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, yamtemeleni mate kwa chila chinhu chondamusang'hane.

Mwaka wesaba
(Walawi 25:1-7)

¹ “Chila kuuhelelo wa mwaka wesaba mwizawalekela wanhu wose wodaigwa. ² Vano niivo vondamutende, chila imwe yoyamwazime miyage, kolondeka yamulekelele deni ijo, sekeyamdai kwaviya Mndewa Mulungu mwenyewo kalagiliza deni ijo disegezigwe. ³ Modaha kuwawangiliza nyambenyambe wamuliheni, mbali wakaya wayenu Waisilaili muwalekelele.

⁴ “Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kezamtemelani mate muna iisi iyomwing'hani iwe yenu. Habule hata munhu imwe yondayawe ngayengaye, ⁵ one muhamtegeleza Mndewa Mulungu, Mulungu wenu kwa kuzindilila vinogile malagilizo yonimulagilizani diyelo. ⁶ Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kezamtemelani mate fana viyamulaganileni. Mweye mwizawazima wanhu wa zisi nyingi, mbali mweye hamwizakwazima. Iviya mwizatawala zisi nyingi, mbali wawo hawezamtawalani.

⁷ “Kuhawa na munhu ngayengaye muna dibululu diyomwing'hani Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, sekemuwe wagila na wagahigahi kumwake. ⁸ Gubuleni makono yenu na mumwazime chiyasi chiyolonda bila kuwangilizigwa. ⁹ Muiteganye magesa yehile sekeyamwingileni muna imizoyo yenu na kulonga, ‘Mwaka wa saba, mwaka wa kuwalekela wochiwadai, wahabehi.’ One muhamgesa ndugu yenu ngayengaye kwa ukali na kulema

kumwing'ha chochose, yeye kodaha kumulilila Mndewa Mulungu kwa ichimu chenu na ivo yokuwa uhasanyi kumwenu. ¹⁰ Mwing'heni ngayengaye kwa makono mairi na kwa moyo umwe bila kulongeleta, kwaviya kwa ichimu icho Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kezamtemelani mate kwa chila chimusang'hana. ¹¹ Kwaviya ngayengaye hawaswela muna iisi, ivo nomulagilizani mugubule makono yenu kwa wakaya wayenu na ngayengaye na wanhu wolonda muna iisi yenu.

*Voilondeka kuwatendela watumwa
(Kulawa 21:1-11)*

¹² “One mkaya miyago Muisilaili, wa chilume hebu wa chike yahachuuzigwa kumwako, kezakusang'hanila kwa miyaka sita, mbali mwaka wesaba kwizamuleka yailegehe. ¹³ Vondaumuleke yailegehe, sekeumuleke yasegele bila chinhu. ¹⁴ Mwing'he kwa makono mairi chiya chiyakwing'hile Mndewa Mulungu, Mulungu wako, bumbila jako da ng'hondolo na mhule na divai. Kwizamwing'ha fana Mndewa Mulungu viyakutemele mate. ¹⁵ Kumbuka weye kukala mtumwa kuja Misili na Mndewa Mulungu, Mulungu wako, kakukombola, lekamana diyelo nokwing'ha lagilizo dino.

¹⁶ “Mbali msang'hani wako yahakulongela, ‘Silonda kusegela kumwako,’ kwaviya kokulonda weye na wanhu weli muna ikaye yako na konogelwa kukala na weye, ¹⁷ sola sanziya na utobole gutwi jake mbaka sanziya iyo ingile muna ulwivi, nayo kezakuwa mtumwa

wako siku zose. Iviya msang'hani wako wa chike mtendele ivo ivo. ¹⁸ Wala sekeuwone udala vondaumuleke mtumwa wako yailegehe, kwaviya kakusang'hanila miyaka sita kwa nusu ya maliho ya msang'hani wa kulihigwa. Tenda ivo na Mndewa Mulungu, Mulungu wako, kezakutemela mate kwa chila chinhu choutenda.

Waudele wa ng'ombe na ng'hondolo

¹⁹ “Mwikile hakwe Mndewa Mulungu, Mulungu wako, waudele wose wa chilume wa bumbila jako da ng'ombe na ng'hondolo. Sekeuwasang'hanize ng'ombe wawo na ng'hondolo wawo na sekeuwakanhe yamazoya. ²⁰ Chila mwaka weye na wanhu wa muna ikaye yako mwizakuja wanyama wawo haulongozi ha Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, hanhu hondayahasagule Mndewa Mulungu. ²¹ Mbali mnyama iyo yahawa mbetembete hebu chipofu hebu chilema chochose, sekeumulave nhambiko kwa Mndewa Mulungu, Mulungu wako. ²² Kwizamuja mnyama iyo uhawa muna dibululu jako, wanhu wose wambule mwiko na hawambule mwiko wodaha kumuja fana viuja mhala hebu ng'hulungu. ²³ Sekemuje damu yawo, mbali mwiitile hasi fana mazi.

16

Dugila da Pasaka

(Kulawa 12:1-20)

¹ “Mutende dugila da mwezi wa Abibu na kutenda Dugila da Pasaka kwa hishima ya Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kwaviya muna umwezi uwo wa Abibu, Mndewa Mulungu,

Mulungu wenu kamulavani kuna iisi ya Misili ichilo. ² Mulavileni nhambiko ya Pasaka Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kulawa muna yamabumbila ya wanyama wenu, ng'ombe hebu ng'hondolo, hanhu ha kumtambikila hondayahasagule Mndewa Mulungu. ³ Sekemuje nhambiko iyo hamwe na magate yagumigwe lusu. Kwa siku saba mwizakuja magate hayagumigwe lusu nayo ni magate ya magayo, kwaviya mulawa muna iisi ya Misili himahima. Ivo lusita lose londamukale mwizakumbuka siku ija yomulawile muna iisi ya Misili. ⁴ Kwa siku saba munhu yoyose muna iisi yenu sekeyeke lusu muna ikaye yake, nyama ija ichinjigwe siku ya mwanduso sekeisigale mbaka imitondo.

⁵ “Sekemulave nhambiko ya Pasaka muna dibululu jojose diyomwing'hani Mndewa Mulungu, Mulungu wenu. ⁶ Mbali mwizachinjila hanhu ha kumtambikila hondayahasagule Mndewa Mulungu, Mulungu wenu. Baho mwizachinja nhambiko ya Pasaka nguku zikwingila kwa lusita luja luja lumulawile muna iisi ya Misili. ⁷ Mwizayambika nyama iyo na kuidila hanhu haja ha kumtambikila hondayahasagule Mndewa Mulungu, Mulungu wenu. Maabaho igolo yake imitondo mwizabwela muna yamahema yenu. ⁸ Kwa siku sita mwizakuja magate hayagumigwe lusu, muna isiku yesaba mwizakuwa na mting'hano wa kumtogoza Mndewa Mulungu, Mulungu wenu. Sekemusang'hane usang'hano wowose muna isiku iyo.

Dugila da Majuma
(*Kulawa 34:22; Walawi 23:15-21*)

⁹ “Peteni majuma saba kwandusila vimugobola mhule. ¹⁰ Maabaho mwizatenda Dugila da Majuma kwa hishima ya Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kwa kulava nhambiko ya kulonda wenyewo, yondamuilave fana viyomtemelani mate Mndewa Mulungu, Mulungu wenu. ¹¹ Mwizadeng'helela haulongozi ha Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, mweye hamwe na wanenu wa chilume na wa chike na wasang'hani wenu na Walawi na nyambenyambe na wachiwa na wagane wowokala hamwe na mweye. Tendenti yano hanhu haja ha kumtambikila hondayahasagule Mndewa Mulungu, Mulungu wenu. ¹² Mukumbuke kuwa mweye mukala watumwa kuna iisi ya Misili, ivo muzindilile malagilizo yano.

Dugila da Vibanda
(*Walawi 23:33-43; Peta 29:12-39*)

¹³ “Muhakomeleza kukobola mhule zenu na kukama zabibu zenu, tendeni Dugila da Vibanda kwa siku saba. ¹⁴ Mwizadeng'helela dugila ijo mweye na wanenu wa chilume na wa chike na wasang'hani wenu na Walawi na nyambenyambe na wachiwa na wagane wowokala muna yambululu yenu. ¹⁵ Kwa siku saba mwizam tendela dugila Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, hanhu hondayahasagule, kwaviya Mndewa Mulungu, Mulungu wenu kezamtemelani mate kwa vinhu venu vimuhandile na sang'hano zenu zomusang'hana. Ivo mwizadeng'helela ng'hani.

16 “Chipindi cha Dugila da Pasaka na Dugila da Majuma na Dugila da Vibanda, walume wose wa isi yenu wezakwiza kumtambikila Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, miyanza mitatu chila mwaka hanhu hondayahasagule. Sekewahite haulongozi ha Mndewa Mulungu makono muhala. 17 Wanhu wose wezagala vitumetume viwodaha, fana viwatemeligwe mate na Mndewa Mulungu, Mulungu wenu.

Ulangulizi wa kuwatendela wanhu voilondeka

18 “Mwizasagula wasemi na wemilizi kulawa muna yamakabila yenu yondayamwing'heni Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, nawo wezawahumiza wanhu voilondeka. 19 Muhumize voilondeka na sekemulole chihanga cha munhu na sekemuhokele lushwa, kwaviya lushwa yotula meso ya wanhu weli na ubala na kwagiza mbuli ya wanhu wanogile. 20 Tendeni voilondeka muladi mudahe kukala na kuihazi isi iyomwing'hani Mndewa Mulungu, Mulungu wenu.

21 “Muhamzengela lupango Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, sekemusimike mbiki wa chilaguso cha mulungu wa uvwizi Ashela habehi na uupango. 22 Wala sekemusimike mhanda iyoihila Mndewa Mulungu, Mulungu wenu.

17

1 “Sekemumulavile Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, nhambiko ya ng'ombe hebu ng'hondolo yeli na chilema chochose, kwaviya mbuli iyo yomtenda Mndewa Mulungu, Mulungu wenu yehilwe.

² “One muhahulika muna dibululu dimwe mwa mabululu yenu kuwa kauko mulume hebu muke yotenda wihi haulongozi wa Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, na kubena lagano jake, ³ nayo kahita kusang’hanila milungu imwenga na kuitambikila, iviya katambikila zuwa hebu mwezi hebu nhondo hebu vinhu vimwenga va kuulanga viya vonivigomese, ⁴ na mweye muhahulika mbuli izo, mwizalola goya, one ihawa kweli kuwa chinhu icho cha kutibusa chitendigwa Isilaili, ⁵ mulaveni kunze ya dibululu munhu iyo na mumtowe na mabwe mbaka yadanganike. ⁶ Munhu kodaha kukomigwa kwa ukalangama wa wanhu waidi hebu watatu. One mkalangama yahawa imwe, munhu iyo sekeyakomigwe. ⁷ Wakalangama wezakwandusa kumtowa na mabwe, maabaho wanhu wamwenga nawo wezamtowa. Vino niivo vondamusegeze wihi kumwenu.

⁸ “One wasemi wahapotwa kuhumiza mbuli ndala muna yamabululu yenu, fana viya mbuli ya kukoma bila kuilunga hebu mbuli ya kuibishila hebu mbuli ya kumulumiza imwenga, maabaho mwizasegela na kuhita hanhu hondayahasagule Mndewa Mulungu, Mulungu wenu. ⁹ Uko mwizahita kwa wakulu wa nhambiko Walawi na msemi yeli muna isang’hano chipindi icho, mwizalonga mbuli haulongozi wawo, nawo wezahumiza. ¹⁰ Maabaho mwizatenda fana vondawamulongeleni hanhu haja hondayahasagule Mndewa Mulungu, muiteganye mutende chila chinhu fana vondawamulagilizeni. ¹¹ Molondeka musondelele ndagilizi na ulamuzi

wondawaulave kumwenu. Sekemuleke kutenda fana vowamulongeleni. ¹² Munhu yoyose yolema kumuhulika msemi hebu mkulu wa nhambiko yoyemile baho kumsang'hanila Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kolondeka yakomigwe, kwa kutenda ivo mwizasegeza wihi uwo mwa Waisilaili. ¹³ Maabaho chila munhu kezahulika mbuli ino na kezadumba, habule munhu imwenga yoyose yondayageze kutenda ivo kaidi.

Malagilizo kusionhela mfalume

¹⁴ “Vondamwingile muna iisi iyomwing'hani Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, muihazi na kukala umo, maabaho mwizalonga, ‘Chizakwika mfalume kumwetu, fana zisi za banzi zose.’ ¹⁵ Modaha kumwika mfalume yondayamsagule Mndewa Mulungu, Mulungu wenu. Mwizamwika imwe wa wakaya wayenu yawe mfalume wenu. Sekemumtende nyambenyambe yeli siyo mkaya miyenu yawe mfalume wenu. ¹⁶ Mfalume kolondeka sekeyawe na vihongwe wengi, hebu sekeyawabweleze wanhu Misili muladi yapate vihongwe wengi, kwaviya Mndewa Mulungu kawazuma sekewabwele uko ng'o. ¹⁷ Mfalume sekeyawe na wanaake wengi, buleivo kezamuleka Mulungu, hebu sekeyaipatile hela na zahabu nyingi. ¹⁸ Vondayawe muna ichigoda chake cha chifalume, kolondeka yandike chitabu cha malagilizo yano haulongozi ha wakulu wa nhambiko Walawi. ¹⁹ Chitabu icho kezakuwa nacho na kezachisoma siku zose za ugima wake, muladi yaifunze kumdumba Mndewa Mulungu, Mulungu wake. Yazindilile na kutenda mbuli

zose za lagilizo dino na ndagilizi zino, ²⁰ muladi sekeyaigode kwa ndugu zake na kudika hakwe lagilizo dino kwa vovose. Maabaho yeye na welesi wake wezatawala siku nyingi muna iisi ya Isilaili.

18

Chowolondeka kupata wakulu wa nhambiko na Walawi

¹ “Wakulu wa nhambiko yani Walawi, sekewapate hanhu ha isi uko Isilaili. Wawo wezakuja hanhu ha nhambiko iyolaviligwa Mndewa Mulungu kwa moto. ² Wala sekewawe na uhazi mwa ndugu zawo, Mndewa Mulungu niiyo uhazi wawo fana viyawalongele.

³ “Ino izakuwa haki ya wakulu wa nhambiko kulawa kwa wanhu wolava ng'ombe hebu ng'hondolo. Mkulu wa nhambiko kolondeka yeng'higwe mkono na makanza na utumbo.

⁴ Mwizaweng'ha mhule zenu za mwanduso kugobola na divai na mavuta yenu ya mzaituni na mazoya ya mwanduso ya ng'hondolo wenu.

⁵ Mana Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kadisagula kabila da Walawi muna yamakabila yose, dimsang'hanile fana wakulu wa nhambiko siku zose.

⁶ “One Mulawi yoyose yolawa muna dibululu dimwe mwa mabululu ya Isilaili koyakalile, yaheza kwa kulonda mwenyewo hanhu hondaya-hasagule Mndewa Mulungu, ⁷ baho kodaha kusang'hanila kwa zina da Mndewa Mulungu, Mulungu wake, fana waja Walawi wamwenga viwosang'hanila haulongozi wa Mndewa Mulungu.

⁸ Kolondeka yeng'higwe ndiya fana wakulu wa

nambiko wamwenga, ingawa kanazo hela zoyapatile kwa kuchuza vinhu va ndugu zake.

Lamulo kusionhela vihendo vigeni va kutibusa

⁹ “Vondamwingile muna iisi iyomwing'hani Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, sekemufunze vihendo vigeni va kutibusa vowotenda wanhu wa zisi izo. ¹⁰ Sekekuwe na munhu yoyose vimwili yomtimbula muna umoto mwanage wa chilume hebu wa chike kuwa nambiko, hebu mulaguzi hebu munhu yotowa lamuli hebu munhu yotowa bawo, ¹¹ hebu muhawi hebu munhu yolonda mbuli kulawa kwa mizimu na vinyamkela hebu kulawa kwa wanhu wadanganike. ¹² Kwaviya Mndewa Mulungu, Mulungu wenu komwihila munhu yoyose yotenda mbuli zino, kwa ichimu cha mbuli izo zozitibusa, Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kezawawinga wanhu wa zisi izo haulongozi wenu. ¹³ Sekemuwe na ubananzi haulongozi wa Mndewa Mulungu, Mulungu wenu.

Chilagano cha kwing'higwa mulotezi

¹⁴ “Wanhu wano woonda muwawing wosondelela kulola bawo na walaguzi, mbali Mndewa Mulungu, Mulungu wenu halonda mutende ivo. ¹⁵ Ivo Mndewa Mulungu, Mulungu wenu kezamsagulilani mulotezi yalingile fana niye kulawa muna iwakaya wayenu, molondeka mumtegeleze.

¹⁶ “Icho niicho chimumpulila Mndewa Mulungu, Mulungu wenu kuja Holebu, siku ija vimuiting'hane na kulonga, ‘Sekechidihulike kaidi dizi da Mndewa Mulungu, Mulungu

wetu, hebu sekechiuwone kaidi moto uno mkulu, buleivo chizadanganika.’¹⁷ Ivo Mndewa Mulungu kanilongela, ‘Walonga ukweli.¹⁸ Nizagala mulotezi yalingile fana weye kulawa muna iwanhu wawo wenyewo, nizamulongela cha kulonga, nayo kezawalongela chila chinhu chonimulagiliza.¹⁹ One munhu yoyose yahalema kuhulika mbuli zangu ziyolonga mulotezi kwa zina jangu, niye mwenyewo nizamtagusa.²⁰ Mbali one mulotezi yoyose yahalonga kwa zina da milungu imwenga hebu yondayageze kulonga mbuli kwa zina jangu mbali niye simulongele yalonge, mulotezi iyo kolondeka yakomigwe.’²¹ Mbali mweye modaha kulonga, ‘Chodahaze kuvimanya kuwa mbuli ija yolawa kwa Mndewa Mulungu?’²² One mulotezi yahalonga mbuli kwa zina da Mndewa Mulungu, one mbuli iyo hailawilila hebu haiwa kweli, mbuli iyo hailongile Mndewa Mulungu, mbali mulotezi kailonga kwa kuigoda. Sekemumdumbe mulotezi iyo.

19

Mabululu ya kukimbilila (Peta 35:9-34; Yoshua 20:1-9)

¹ “Mndewa Mulungu vondagawadanganize wanhu wawo na kumwing’hani isi yawo, muwawinge na kukala muna yamabululu yawo na muna zikaye zawo,² mwizakwika hakwe mabululu matatu muna yamabululu yondayamwing’heni Mndewa Mulungu, Mulungu wenu muyahazi.³ Mwizatenda makumba muna yamabululu yayo na kuigola

vihande vitatu isi yodayamwing'heni Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, muladi chila munhu yodayakome munhu yadahe kukimbilila uko.

⁴ “One munhu yahamkoma miyage bila kwiilunga, nayo hamwihile, kodaha kukimbilila bululu dimwe mwa mabululu yayo, kuikombola ugima wake. ⁵ One wanhu waidi wahahita hamwe kumbago kuzahila ngodi, viyokanha nhemu isomoka kulawa kuna umuhini wake na imkoma ija munhu imwenga, munhu iyo kodaha kukimbilila kuna dibululu dimwe mwa mabululu matatu yayo muladi yawe mgima.

⁶ One kuhawa na bululu dimwe muhala, munhu yolihilizila kodaha kumsondelela. Kezamgwila na kumkoma munhu iyo yamkomile miyage, ingawa halondeka kukomigwa kwaviya hamwihile baho haichanduso. ⁷ Lekamana nomulagilizani mwike hakwe mabululu matatu.

⁸ “One Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, yahatagamula mhaka za isi yenu, fana viyawalahile wasaho zenu, nayo kamwing'hani isi yose iyalaganile kuweng'ha wasaho zenu,

⁹ one muhazindilila malagilizo yano yose yonimulagilizani diyelo, muhamulonda Mndewa Mulungu, Mulungu wenu na kusondelela nzila zake siku zose, mwizakongeza mabululu yamwenga matatu. ¹⁰ Tendeni vino muladi

munhu yelibule ubananzi sekeyakomigwe muna iisi ija Mndewa Mulungu, Mulungu wenu yodayamwing'heni kuwa yenu, muladi sekemuwe na ubananzi wa kukoma.

¹¹ “Mbali one munhu yahamwihila miyage na kumsepa na kumwinukila, kamtowa mbaka

kadanganika, nayo kakimbilila bululu dimwe muna yamabululu matatu, ¹² walala wa bululu jake wezamgala munhu iyo yakomile kwa yolihiliza chisasi cha ukomaji uwo, muladi yakomigwe. ¹³ Sekemumuwonele ubazi munhu iyo, mbali musegeze wihi wa kumkoma munhu yelibule ubananzi muna iisi ya Isilaili, muladi mukale kwa tindiwalo.

Mhaka za umwaka

¹⁴ “Sekemusegeze chinhu chochilagusa mhaka ya wakaya wayenu, chochikigwe goya umwaka muna iisi iyomwing'hani Mndewa Mulungu, Mulungu wenu muihazi.

Wakalangama

¹⁵ “Mkalangama imwe hafaya kumulavila ukalangama munhu yoyose kwa ubananzi hebu kwa uhasanyi wowose. Mbuli yolondeka ilaviligwe ukalangama na wanhu waidi hebu watatu. ¹⁶ One mkalangama yahalava ukalangama wa kuwonela kwa kulonga uvwizi, ¹⁷ wanhu waidi wowoihuma na mbuli izo wolondeka walonge haulongozi ha Mndewa Mulungu na haulongozi ha wakulu wa nhambiko na wasemi wondawawe baho siku iyo. ¹⁸ Wasemi wezalola goya mbuli iyo, one mkalangama yahawa mvwizi na komulavila ndugu yake ukalangama wa uvwizi, ¹⁹ mkalangama iyo kolondeka yatendeligwe fana viyalondile kumtendela ija iyamulongeleze. Ivo niivo vondamusegeze wihi hagati yenu. ²⁰ Maabaho wamwenga wose wasigale wezahulika chochilawilile, wezadumba na

habule munhu yondayatende wihi fana uwo vimwili. ²¹ Sekemuwawonele ubazi wanhu walingile ivo. Ugima wizalihigwa kwa ugima na ziso kwa ziso na zino kwa zino na mkono kwa mkono na mgulu kwa mgulu.

20

Ndagilizi kusionhela ng'hondo

¹ “Vondamuhite kuna ing'hondo kuitowa na wehi wenu, muhawona vihongwe na mituka na wanhu wengi kufosa mweye, sekemudumbe, kwaviya Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, yoyamulavileni muna iisi ya Misili, kahabehi na mweye. ² Mung'hali hamunakwandusa kuitowa, mkulu wa nhambiko kezakwiza kulonga na bumbila da wakalizi. ³ Na kezalanga, ‘Tegelezeni mweye Waisilaili, diyelo mohita kuna ing'hondo kwiitowa na wehi wenu. Sekemufe moyo hebu sekemudumbe hebu sekemugudemeke kwa ichimu cha wehi wenu. ⁴ Kwaviya Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kezahita hamwe na mweye kuitowa na wehi wenu kwa ichimu chenu na kumtendani muhume.’

⁵ “Maabaho walangulizi wezawalongela wanhu, ‘Kuna munhu yoyose yazengile kaye na hanailimbula? Yabwele ukaye muladi sekeyadanganike kuna ing'hondo na munhu imwenga yailimbule. ⁶ Kuna munhu yoyose yahandile mizabibu mbali halimbule matunda yake? Yabwele ukaye muladi sekeyadanganike kuna ing'hondo na munhu imwenga yasang'hanile kaye yake. ⁷ Kuna mulume yoyose yafungile zengele na kahabehi

kusola? Yabwele ukaye muladi sekeyadanganike kuna ing'hondo na mulume imwenga yamsole mhambe wake.' ⁸ Walangulizi wezagendelela kuwalongela wanhu, 'Kuna munhu yoyose yafile moyo na yodumba? Yabwele ukaye muladi sekeyawatende wayage wafe moyo fana yeye.' ⁹ Wakulu wahakomeleza kulonga na wanhu, wezawasagula wakalizi wawalangulize wanhu.

¹⁰ "Vondamukwenukile bululu kwiitowa nawo, teng'hu weng'heni wanhu nyafasi ya tindiwalo. ¹¹ Wene bululu ijo wahalonda tindiwalo na kwiza kumwenu, ivo wanhu wose wa umu wezakuwa watumwa wenu na kuwasang'hanileni. ¹² Mbali one wanhu wa bululu ijo hawalondile tindiwalo na wosagula kuitowa, wanhu wenu wezadizunguluka bululu jawo. ¹³ Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, yahadiguma bululu ijo muna yamakono yenu, muwakome kwa zeze walume wose. ¹⁴ Mbali wanaake na wana na ng'ombe na chila chinhu muna dibululu, modaha kuvisola kwa ichimu chenu wenyewo na modaha kudeng'helela vinhu vomuvihokile kwa wehi wenu, viyamwing'hileni Mndewa Mulungu, Mulungu wenu. ¹⁵ Vino niivo vondamuyatendele mabululu yose yeli kutali na hayeli ya isi ino bule.

¹⁶ "Mbali vondamupate yamabululu muna iisi iyomwing'hani Mndewa Mulungu, Mulungu wenu muihazi, sekemusigaze chinhu chili na ugima chochose. ¹⁷ Wadanganizeni wanhu wose, Wahiti na Waamoli na Wakanaani na Wapelizi na Wahivi na Wayebusi, fana viyalagilize Mndewa Mulungu, Mulungu wenu. ¹⁸ Buleivo wezamfunzani kutenda vihendo vawo va

kutibusa vowavitendile kwa milungu yawo, na kuwatendani mumuhasanye Mndewa Mulungu, Mulungu wenu.

¹⁹ “Mwahadizunguluka bululu kwa siku nyingi kwa kutenda ng'hondo kumwawo, sekemukanhe mibiki ya matunda kwa nhemo. Vino mibiki iyo ili muna imigunda ni wanhu mbaka muidanganize? Modaha kuja matunda ya mibiki iyo, mbali seke-muikanhe. ²⁰ Modaha kukanha mibiki imwenga muisang'hanile kudizinga bululu mbaka mudis-ole.

21

Mkomaji hamanyika

¹ “Munhu yahakomigwa muna iisi iyomwing'hani Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, one hamummanyile yelihi yamkomile, ² walangulizi na wasemi wenu wahite wakalole utali wa kulawa hanhu koyakomiligwe imunhu mbaka mabululu yeli habehi. ³ Maabaho walangulizi wa bululu dili habehi na hanhu howaufikile umtufi, wezasola dang'ang'a da ng'ombe hanasang'hana usang'hano. ⁴ Walangulizi wa bululu ijo wezadikumulusa dang'ang'a ijo mbaka kuna dikolongo da chizanda hachinyala, kolongo ijo hadilimigwa hebu hadihandigwa, uko wezadibena isingo dang'ang'a ijo. ⁵ Wakulu wa nhambiko weli wana wa Lawi wakwenhuke kuulongozi, kwaviya Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kawasagula wamsang'hanile na kutemela mate kwa zina da Mndewa Mulungu na kulamula mbuli zawo zose. ⁶ Na wakulu wa bululu dili

habehi na haja howaufikile mtufi wa munhu iyo, wanawe makono yawo mchanyha ya ijo didang'ang'a dibenigwe isingo umo muna dikolongo. ⁷ Walonge, 'Chabule ubananzi wa kumkoma munhu ino na iviya hachivimanyile yelihi yamkomile. ⁸ Mndewa Mulungu walekelele wanhu wako Waisilaili, wouwalavile muna iisi ya Misili. Chilekelele na sekewike ubananzi kwa kumkoma munhu iyo yelibule ubananzi.' ⁹ Ivo ukomaji uwo hawizamtendani muwe na ubananzi, kwaviya mutenda yaja yomnogeza Mndewa Mulungu.

Wanaake wafungwa wa ng'hondo

¹⁰ "Muhahita kuitowa ng'hondo na wehi wenu, Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, yahamten-dani muhume na kuwasola wafungwa, ¹¹ one imwe wenu yahawona muke yanogile mwa wafungwa waja, yahanogelwa nayo na kulonda kumsola, ¹² yangale ukaye yake na yamuwegule ditwi jake na yamuwengule ng'hombe zake. ¹³ Yavale mawalo yamwenga na yakale muna ikaye yake na kuwatendela nhanga tati zake na mami zake kwa lusita lwa mwezi umwe, maabaho yamsole. ¹⁴ One muke iyo hamnogele bule, yamuleke yahite kokose koyolonda. Sekeyamchuze hebu sekeyamtende mtumwa, kwaviya kamtendela vihile.

Uhazi wa mwana wa udele

¹⁵ "One mulume yahawa na wake waidi, muke imwe komulonda ng'hani na imwenga hamulonda, wose wamwelekela wana wa chilume,

mbali mwana wa udele ni wa muke ija hamulonda ng'hani, ¹⁶ siku vondayaweng'he uhazi wanage, sekeyamwing'he uhazi mwana wa udele wa muke iyomulonda fana mwana wa muke hamulonda, yeli mwana wa udele. ¹⁷ Kolondeka yamtogole ija mwana wa udele wa muke ija yeli hamulonda na yamwing'he haki yake, miyanza midi ya vinhu vake.

Mwana yeli na moyo mdala

¹⁸ “Munhu yahawa na mwana yeli na moyo mdala na kotunduka na hamuhulika tati yake hebu mami yake viwomtagusa, ¹⁹ tati yake na mami yake wezamsola na kungala kwa walala kuna ulwivi lwa bululu. ²⁰ Tati yake na mami yake wezawalongela walala wa bululu, ‘Mwanetu kana moyo mdala na kotunduka na halonda kuchitegeleza na mmelo na kokolwa upele.’ ²¹ Maabaho walume wose wa bululu ijo wezamtowa na mabwe mbaka yadanganike. Ivo mwizasegeza wihi kumwenu. Chila munhu muna iisi ya Isilaili kezahulika mbuli iyo na kezadumba.

Malagilizo mbasakanyo

²² “One munhu yahatenda ubananzi woumulonda yakomigwe, na yahakomigwa kwa kutumbikigwa muna umbiki, ²³ mtufi wake sekeulekigwe uchanyha ya mbiki ichilo chose. Molondeka muuwande siku iyo iyo, kwaviya munhu yatumbikigwe muna umbiki kaduwiligwa na Mulungu. Sekemuitende isi iyomwing'hani muihazi Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, yambule mwiko.

22

¹ “One uhamuwona ng'ombe hebu ng'hondolo wa mkaya miyago kaga, sekeumuleke, mbali umbweleze kwa mwenyewo. ² One ukaye kwa mkaya miyago kuhawa kutali hebu one hummanyile, basi hita nayo ukaye yako, ukakale nayo mbaka mwenyewo vondayeze, umbwelezele. ³ Iviya tenda ivo ivo uhawona chihongwe hebu mawalo hebu chinhu chimwenga chochose chondayagize mkaya miyago. Sekeuleke kumtaza.

⁴ “One chihongwe hebu ng'ombe wa mkaya miyago kagwa hasi mumgwazo wa nzila, sekeumuleke, mwinule yeme kwa magulu yake kaidi.

⁵ “Muke sekeyayawale viwalo va chilume na mulume sekeyayawale viwalo va chike. Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, komwihila munhu yotenda mbuli zino.

⁶ “One uhawona chisanza cha ndege china makinda hebu mafinga, na ndege mwene makinda yayo kayagubika makinda yayo hebu mafinga, sekeumsole ndege na makinda yake.

⁷ Kodaha kusola kinda da ndege, mbali umuleke mami yake yahite. Uhatenda ivo kwizatemeligwa mate na kwizakala siku nyingi.

⁸ “Vondauzenge kaye, zenga ng'huta banzi zose za digulu, muladi sekeugale ubananzi muna ikaye yako munhu yahagwa uko.

⁹ “Sekeuhande mizabibu yako hamwe na matunda yamwenga, wahatenda ivo, matunda yose yezakuwa yambula mwiko, siyo yaja youhandile muhala, mbali na matunda ya mizabibu iviya.

¹⁰ “Sekeulime mgunda kwa kusang’hanila ng’ombe na chihongwe hamwe.

¹¹ “Sekeuyawale mawalo yasonigwe kwa sufu na chitani hamwe.

¹² “Funga mahambo muna zimhembe nne za walo jako.

Malagilizo kusionhela mbuli za sola

¹³ “One munhu yahasola muke na kumbandama na hamwande kalamula kumwasa, ¹⁴ na kumulongeleza mbuli za chinyala na kamulonga vihile, kalonga, ‘Nimsola muke ino na vinimbandame, siwonile umhambe wake,’ ¹⁵ maabaho tata na mama wa mwanamke iyo wezasola chitambala cha chilagusa kuwa muke iyo kakala mhambe na kuchilagusa kwa walala kuna ulwivi lwa dibululu. ¹⁶ Maabaho tata wa mwanamke iyo kezawalongela walala, ‘Mulume ino nimwing’ha mwanangu yamsole, mbali sambu hamulonda kaidi. ¹⁷ Kavwiza na kalonga kuwa viyamsolile hakalile mhambe bule. Mbali chino ni chilaguso chochilagusa kuwa mwanangu kakala mhambe.’ Maabaho tata na mama wa muke ija wezakunjula chitambala haulongozi wa walala wa bululu. ¹⁸ Maabaho walala wa bululu wezamsola mulume ija na kumulanha mibalati. ¹⁹ Iviya wezambulongela mulume iyo yalave vihande gana va hela na kumwing’ha tata wa mwanamke iyo, kwaviya kamguma chinyala mwanamke iyo wa Isilaili. Nayo kezagendelela kuwa muke wake na hezamwing’ha chibuwa cha nyasa ugima wake wose.

²⁰ “Mbali one mbuli iyo ihawa kweli na habule ukalangama wa umhambe wake, ²¹ wezamgala

kunze ya lwivi lwa kaye ya tati yake, walume wa bululu jake wezamtowa na mabwe mbaka yadanganike. Kwaviya kaiguma chinyala isi ya Isilaili kwa kugona na mulume yang'hali hanasoligwa, kuno yang'hali kokala muna ikaye ya tati yake. Kwa kutenda ivo mwizasegeza wihi kumwenu.

²² “One mulume yahagwiligwa ugoni na muke wa munhu imwenga, wose waidi wolondeka wakomigwe. Kwa kutenda ivo, mwizasegeza wihi uwo muna iisi ya Isilaili.

²³ “One mulume yahagwiligwa mudibululu kombandama mhambe yoyauzigwe na mulume imwenga, ²⁴ wose waidi mwizawalava kunze ya bululu na muwatowe na mabwe mbaka wadanganike. Muke iyo kolondeka yakomigwe kwaviya hagutile ng'hondo kupula yatazigwe, ingawa kakala muna dibululu. Na mulume kolondeka yakomigwe kwaviya kamguma chinyala muke wa miyage. Kwa kutenda ivo mwizasegeza wihi uno vimwili.

²⁵ “Mbali one mulume yahaiting'hana na muke yoyauzigwe na mulume imwenga kuchuwala, yahamgwila na kombandama, mulume muhala niiyo yondayakomigwe. ²⁶ Muke iyo sekeyatendigwe chinhu chochose kwaviya hatendile uhasanyi wowose wa kumtenda yakomigwe. Mbuli ino ilinga fana munhu yomzumihi miyage na kumkoma. ²⁷ Mulume iyo kamgwila mhambe iyo kwa nguvu kuna ichuwala, ingawa kaguta ng'hondo kupula yatazigwe, mbali hapatile munhu wa kumtaza.

²⁸ “One mulume yahafikigwa kombandama

mhambe hanauzigwa, ²⁹ mulume iyo kezamwing'ha tata wa mhambe iyo vihande malongo matano va hela, kwaviya kamguma chinyala muke iyo, nayo kezakuwa muke wake. Halondeka kumwing'ha chibuwa cha nyasa siku zose za ugima wake.

³⁰ “Mulume yoyose sekeyambandame muke wa tati yake, muladi sekeyamgume chinyala tati yake.

23

Kubaguligwa mwa wanhu wa Mulungu

¹ “Mulume yoyose yoyalumile zimbwegele hebu yoyakanhigwe ulume wake, sekeyengile muna umting'hano wa wanhu wa Mndewa Mulungu.

² “Na mwana wa mmbago yoyose, hebu mwana yondayamweleke, mbaka welesi wa longo, halondeka kwingila muna umting'hano wa wanhu wa Mndewa Mulungu.

³ “Muamoni hebu Mmoabu yoyose, welekwa wawo wose, mbaka welesi wa longo, hawalondeka kwingila muna umting'hano wa wanhu wa Mndewa Mulungu siku zose. ⁴ Kwaviya walema kumwing'hani ndiya na mazi vimukalile mzila kulawa Misili, na kwaviya wamwing'ha usang'hano Balaamu mwana wa Beoli kulawa Pesoli kuja Mesopotamiya, muladi yawaduwileni. ⁵ Mbali Mndewa Mulungu, Mulungu wenu hatogole kumtegeleza Balaamu, Mulungu wenu kahindula duwilo ijo na kuwa kutemeligwa mate, kwaviya Mndewa Mulungu, Mulungu wenu kamulondani. ⁶ Siku zose sekemuwataze wakale kwa tindiwalo hebu kupata vinhu vingi.

⁷ “Sekemuwehile Waedomu, kwaviya wawo ni wakaya wayenu Waisilaili. Iviya sekemuwehile Wamisili, kwaviya mukala kuna iisi yawo fana nyambenyambe. ⁸ Welesi wawo, kwandusila welesi wetatu wezatogoleligwa kwingila muna umting'hano wa wanhu wa Mndewa Mulungu.

Kwambula mwiko muna dilago

⁹ “Vondamuwe muna yamalago chipindi cha ng'hondo, muyepule na chila chinhu cha kumtendani mwambule mwiko. ¹⁰ One kumwenu kuhawa na munhu yoyose yambule mwiko kwa ichimu cha kulawigwa na shahawa ichilo, iyo kezalawa kunze ya lago na kezakala baho. ¹¹ Mbali ihafika ichigulogulo kezakoga, zuwa vondadihonge kodaha kubwela muna dilago.

¹² “Molondeka muwe na hanhu kunze ya lago hondamuhite mwanza mkulu. ¹³ Muna ivinhu venu molondeka muwe na gembe, vondamuhite uko, mwizadisang'hanila kuhimbila kombo na kusiliza mavi yenu. ¹⁴ Lago jenu dolondeka jele, kwaviya Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kogenda muna dilago jenu muladi yamkomboleni na kumtendani muwahume wehi wenu. Ivo sekemuleke yawone chinhu chochose chihile, buleivo kezamulekani.

Malagilizo mbasakanyo

¹⁵ “One mtumwa yahakimbilila kumwenu, sekemumbweleze kwa mwenevale wake. ¹⁶ Kezakala na mweye hanhu hohose hondayasagule muna yamabululu yenu, hanhu homnogela. Sekemumbamanye.

17 “Muisilaili yoyose, mulume hebu muke halondeka kuwa malaya wa kaye ya mulungu imwenga. 18 Hela yoyose yoipatike kwa ichimu cha umalaya uwo, sekeigaligwe kuna ikaye ya Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kuliha chilaho, kwaviya mulume hebu muke yeli malaya wa kaye ya milungu imwenga, Mndewa Mulungu komwihila munhu yotenda mbuli iyo.

19 “Uhamwazima hela mkaya miyago hebu ndiya hebu chinhu chimwenga chochose, sekeulonde yakulihe nyingi kufosa chiya chiumwing'hile. 20 One uhamwazima nyambenyambe kodaha kumulonda yakulihe nyingi kufosa chiumwing'hile, mbali mkaya miyago sekeumulonde yakulihe nyingi kufosa chiumwing'hile. Kwa kutenda ivo, Mndewa Mulungu, Mulungu wako, kezakutemela mate muna zisang'hano zako zose zondausang'hane muna iisi yondauhite kuihazi.

21 “Vondawike chilaho kwa Mndewa Mulungu, Mulungu wako, sekeukalame kuchifikiza, kwaviya Mndewa Mulungu, Mulungu wako kezachidai kumwako, na kwizakuwa kuhasanya. 22 Mbali kuleka kwika chilaho siyo uhasanyi. 23 Uiteganye kufikiza chilaho chouilahile kwa mulomo wako, kwaviya kumwikila chilaho Mndewa Mulungu, Mulungu wako bila kuwangilizigwa.

24 “Uhafosela muna umgunda wa zabibu wa mkaya miyago, kodaha kuja zabibu viulonda, mbali sekewike muna ichisege chako.

25 Uhafosela muna umgunda wa mkaya miyago

uli na mhule, kodaha kukwanyula masuke yake kwa mkono na kuja, mbali sekeukanhe na sengo.

24

Chibuwa cha nyasa na kusola kaidi

¹ “One mulume yahasola muke na hamwande hamulonda kaidi kwaviya kawona hafaya, mulume yahamwing'ha chibuwa cha nyasa na kumuwinga ukaye yake, muke iyo yahasegela, ² na kusoligwa na mulume imwenga, ³ one mulume iyo wekaidi yahamwing'ha chibuwa cha nyasa na kumuwinga ukaye yake, hebu one mulume iyo yahadanganika, ⁴ basi mulume ija wa mwan-duso halondeka kaidi kumbwelela muke iyo, kwaviya kambula mwiko kamala. Kutenda ivo ni kumtibusu Mndewa Mulungu, Mulungu wenu. Ivo sekeuwatende wanhu wahasanye muna iisi ija iwokwing'higwa na Mndewa Mulungu, Mulungu wako uihazi.

⁵ “Mulume yasolile sambu kolondeka sekeyahite kuna ing'hondo hebu sekeyeng'higwe sang'hano yoyose, kolondeka yailegehe kwa mwaka umwe, muladi yakale ukaye na kudeng'helela na muke wake.

⁶ “Munhu yoyose sekeyasole dibwe da hasi hebu da uchanyha da kudundila kuwa lehani, kutenda ivo kwizamtanda munhu iyo yawe na nzala.

⁷ “Munhu yoyose yahambawa Muisilaili miyage na kumtanda yawe mtumwa wake hebu kumchuuza kuna uutumwa, munhu iyo kolondeka yakomigwe. Kwa kutenda ivo mwizasegeza wihi kumwenu.

⁸ “One munhu yahalumwa utamu wa mbende, molondeka muiteganye kusondelela malagilizo ya Walawi. Fana viniwalagilize wawo, niivo von-damutende kwa kuiteganya. ⁹ Kumbukeni chiya Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, chiyamten-dele Miliamu vimukalile muna umwanza kulawa Misili.

¹⁰ “Uhamwazima mkaya miyago chinhu cho-chose, sekewingile muna ikaye yake kusola walo kuwa lehani. ¹¹ Mgozele kunze na umuleke yeye mwenyewo yakugalile walo ijo. ¹² One yahawa ngayengaye, sekeukale na walo jake ichilo chose. ¹³ Chila ichigulogulo mbwelezele walo ijo, muladi ichilo viyogona yadahe kuyawala na kukulondela utemeligwe mate. Kutenda ivo vinoga haulongozi ha Mndewa Mulungu, Mulungu wenu.

¹⁴ “Sekemumbamanye msang'hani yeli ngayengaye, yawe mkaya miyenu Muisilaili hebu nyambenyambe yokala muna yamabululu yenu. ¹⁵ Chila siku muliheni yombe jake ding'hali zuwa hadinakuswa, kwaviya yeye ni ngayengaye na kohuwila yombe ijo, buleivo kezamulilila Mndewa Mulungu kwa ichimu chenu na kulila kwake kolagusa kuwa mutenda uhasanyi.

¹⁶ “China tata sekewakomigwe kwa uhasanyi wa wana wawo, hebu wana sekewakomigwe kwa uhasanyi wa tati zawo, chila munhu kolondeka yakomigwe kwa uhasanyi wake mwenyewo.

¹⁷ “Muhumize voilondeka kwa nyambenyambe na wachiwa, hebu sekemusole walo da mgane kuwa lehani. ¹⁸ Kumbukeni kuwa mukala wa-tumwa kuna iisi ya Misili, Mndewa Mulungu,

Mulungu wenu, kamkombolani kulawa uko, leka-
mana nomulagilizani mutende vino.

¹⁹ “Vondamugobole vinhu vomuhandile muna imigunda yenu na kuzimiza masuke yamwenga, sekemubwele kuyasola, ila walekeleni nyambenyambe na wachiwa na wagane, muladi Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, yantemeleni mate muna zisang'hano zenu zose. ²⁰ Muhaha matunda ya mizaituni yenu, sekemubwele kaidi kwaha vitambi vake, mbali walekeleni nyambenyambe na wachiwa na wagane. ²¹ Vondamwahe zabibu muna imigunda yenu, sekemubwele kudondola zabibu zisigale, ila walekeleni nyambenyambe na wachiwa na wagane. ²² Kumbukeni kuwa mweye mukala watumwa kuna iisi ya Misili, lekamana nomulagilizani mutende vino.

25

¹ “One wanhu waidi wahagomba, wahahita kuhumizigwa kuna ichitala, imwe kowoneka kuwa kabule ubananzi na imwenga kotagusigwa. ² One ija yatagusigwe keng'higwa nhaguso ya kulanhigwa mibalati, msemi kezalagiliza munhu iyo yatambalale hasi yalanhigwe mibalati kwa viya viyabanange. ³ Mwene ubananzi kodaha kulanhigwe mibalati malongo mane, mbali sekeifose baho. One muhaiyoha baho mokuwa mumguma chinyala mkaya miyenu.

⁴ “Ng'ombe vodayahwage uhemba, sekeumzibe umulomo yahalonda kuja.

Sang'hano ya sekulu kwa ndugu yake yadanganike

⁵ “One ndugu waidi wa chilume wahakala hanhu hamwe na imwe viweli yahadanganika bila kuleka mwana wa chilume, muke wa mwenekwaga sekeyasoligwe na mulume imwenga wa lukolo lumwenga. Ndugu wa mwenekwaga kolondeka yamwingilile muke iyo. ⁶ Mwana wa chilume wa mwanduso yondawamweleke kezapetigwa kuwa wa mwenekwaga, muladi zina jake sekejage muna iisi ya Isilaili. ⁷ Mbali one ndugu wa mwenekwaga halonda kumwingilila, mgane iyo kezahita kwa walangulizi wa bululu na kuwalongela, ‘Sekulu wa mulume wangu mwenekwaga kolema kugendesa zina da mwenekwaga muna iisi ya Isilaili, hatenda chiyolondeka kutenda.’ ⁸ Maabaho walala wa bululu wezamtanga na kulonga nayo. One yahawa yang'hali kolema kumwingilila, ⁹ mwanamke iyo imgane kezamuhitila haulongozi ha walala wa bululu, kezamvula chilatu chake chimwe na kumbwajulila mate muna ichihanga na kumulongela, ‘Vino niivo viyolondeka kutendigwa munhu yolema kuigendesa kaye ya sekulu wake.’ ¹⁰ Zina da kaye yake muna iisi ya Isilaili dizakuwa, ‘Kaye ya munhu yoyavuligwe chilatu.’

Malagilizo yamwenga

¹¹ “Walume waidi wahaitowa, one muke wa imwe wawo yahamtaza mulume wake kwa kumwamha zimbwegele ija yoitowa na mulume

wake, ¹² mwizamkanha umkono mwanamke iyo, sekemumuwonele ubazi.

¹³ “Sekemuwe na ningo mbili, ihuhile na izamile. Sekemusang’hanile ningo za uvwizi.

¹⁴ Wala sekemuwe na ningo mbili, ng’hulu na ndodo. ¹⁵ Sang’hanileni vinogile ningo

zenu muladi mukale siku nyingi muna iisi iyomwing’hani Mndewa Mulungu, Mulungu wenu.

¹⁶ Kwaviya wanhu wose wotenda ivo, wanhu wose wowwiza, womtenda Mndewa Mulungu, Mulungu wenu yehilwe.

Lagilizo da kuwakoma Waamaleki

¹⁷ “Kumbukeni viwamtendileni Waamaleki vimukalile muna inzila kulawa Misili,

¹⁸ vimukalile wanyondenyonde na viwawatowile waja wose wakalile wokwiza kuchisogo yenu

kuno walegela. Waamaleki hawamdumbile Mulungu. ¹⁹ Ivo Mndewa Mulungu, Mulungu

wenu, vodayamuhumuzeni kulawa muna ukuitowa na wehi wenu wowomzungulukani

muna iisi iyamwing’hileni iwe yenu na mukale umo, molondeka muwanange Waamaleki

wose muladi sekewakumbukigwe kaidi. Sekemuzimize kutenda ivo.

26

Nhosa ya mavuno

¹ “Vondamwingile muna iisi iyomwing’hani Mndewa Mulungu, Mulungu wenu kuwa yenu

na kukala umo, ² soleni vinhu venu va mwan-
duso kugobola muna iisi iyomwing’hani Mndewa

Mulungu, Mulungu wenu, na muvigume muna

ichisege na kuvigala hanhu haja hondayahasagule Mndewa Mulungu, Mulungu wenu hawe ukazi wake. ³ Kwizahita kwa mkulu wa nhambiko yeli muna isang'hano siku iyo na umulonge, 'Diyelo notogola kwa Mndewa Mulungu, Mulungu wangu kuwa ningila muna iisi ija Mndewa Mulungu iyawalahile wasaho zetu kuching'ha cheye.'

⁴ "Mkulu wa nhambiko kezasola chisege chili muna yamakono yako na kuchika haulongozi ha ulupango wa Mndewa Mulungu, Mulungu wako. ⁵ Kwizalonga mbuli zino haulongozi ha Mndewa Mulungu, Mulungu wako, 'Tati yangu kakala Mwalamu yoyawegele, maabaho kahita Misili kakala fana nyambenyambe. Yeye na ndugu zake wakala wadodo viwakalile uko, mbali wawa isi ng'hulu ili na nguvu na wanhu wengi. ⁶ Mbali Wamisili wachiwonela na wachigaza na wachiwangilize chisang'hane sang'hano ndala za watumwa. ⁷ Maabaho chimulilila Mndewa Mulungu, Mulungu wa wasaho zetu. Mndewa Mulungu kachihulika na kawona magayo yetu na sang'hano zetu na kuwonegwa kwetu. ⁸ Ivo Mndewa Mulungu kachilava kunze ya isi ya Misili kwa mkono wake uli na udahi na ugoke, kwa kudumbiza ng'hani na vilaguso va mauzauza na mawewedeko. ⁹ Kachigala hano na kaching'ha isi ino ili na ulongo unogile. ¹⁰ Sambu nomulavila Mndewa Mulungu vinhu vangu va mwanduso kugobola muna iisi iyaning'hile.'

"Maabaho ika ichisege haulongozi ha Mndewa Mulungu, Mulungu wako na utumbale mavindi haulongozi hake. ¹¹ Deng'heleleni vinhu vose

vinogile Mndewa Mulungu, Mulungu wenu viyamwing'hileni mweye na kaye zenu, mweye na Walawi na nyambenyambe wowokala kumwenu.

¹² “Chila ihafosa miyaka mitatu, chila munhu kezalava zaka ya vinhu vake vose viyagobole kwa ichimu cha nyambenyambe na Walawi na wachiwa na wagane, muladi wapate ndiya ya kuwegutiza vondawawe muna yamabululu yenu. ¹³ Maabaho mulongele Mndewa Mulungu, Mulungu wako, ‘Nidilava muna ikaye yangu fungu jelile, niweng’ha Walawi na nyambenyambe na wachiwa na wagane, fana viunilagilize nitende. Sibenile malagilizo yako hebu sizimize. ¹⁴ Vinikalile nolila, sidile zaka yoyose, siilavile kunze ya kaye yangu vinikalile nyambula mwiko na silavile zaka iyo kwa wanhu wadanganike. Nikutegeleza weye Mndewa Mulungu, Mulungu wangu, nitenda chila chinhu chiulagilize. ¹⁵ Lola hasi kulawa hanhu hako helile kuulanga, watemele mate wanhu wako Isilaili na isi ili na ulongo unogile iuching’hile fana viuwalaganile wasaho zetu.’

Wanhu wa Mndewa Mulungu

¹⁶ “Diyelo Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, komulagilizani muzindilile ndagilizi zake na malagilizo yake, molondeka muiteganye mutende yayo kwa mizoyo yenu yose na kwa mihe yenu yose. ¹⁷ Diyelo mutogola kuwa Mndewa Mulungu ni Mulungu wenu. Mwizasondelela nzila zake na kuzindilila ndagilizi zake na malagilizo yake na kumtegeleza. ¹⁸ Mndewa Mulungu diyelo katogola kuwa

mweye ni wanhu wake fana viyailahile na kuwa molondeka kuzindilila malagilizo na ndagilizi zake na mumtegeleze yeye. ¹⁹ Kezamtendani muwe isi ng'hulu kufosa zisi zose ziyalumbile na mwizapata nhogolwa na hishima kufosa zisi zimwenga. Mwizakuwa wanhu welile kwa Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, fana viyamulaganileni.”

27

Upango kumulima wa Ebali

¹ Musa hamwe na walala wa Isilaili wawalagiliza wanhu, walonga, “Zindilileni malagilizo yano yose yonimwing'hani diyelo. ² Vondamuloke ulwanda lwa Yoludani kuhita kuna iisi iyomwing'hani Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, simikeni mabwe makulu na muyakuluge. ³ Uchanyha yake mwizakwandika mbuli zose za malagilizo yano, vondamwingile muna iisi ili na ulongo unogile iyomwing'hani Mndewa Mulungu, isi ija Mndewa Mulungu, Mulungu wenu iyawalaganile kuweng'ha wasaho zenu. ⁴ Vondamuloke ulwanda lwa Yoludani yasimikeni yamabwe yayo kuna umulima wa Ebali, fana vinimulagilizani diyelo, iviya muyakuluge. ⁵ Uko mwizamzengela Mndewa Mulungu, Mulungu wenu ulupango hanhu heli na mabwe hayasongoligwe. ⁶ Ulupango wowose wondamumzengele Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, wolondeka uzengeligwe mabwe hayasongoligwe. Uchanyha ya upango uwo mwizamulavila Mndewa Mulungu, Mulungu wenu nhambiko za kutimbula. ⁷ Mwizamulavila

nhambiko za tindiwalo na mwizazidila uko na kudeng'helela haulongozi ha Mndewa Mulungu, Mulungu wenu. ⁸ Mwizakwandika funhufunhu uchanyha ya yamabwe yayo mbuli zose za malagilizo yano.”

⁹ Maabaho Musa na wakulu wa nhambiko Walawi wawalongela Waisilaili wose, “Nyamaleni munitegeleze mweye Waisilaili, diyelo muwa wanhu wa Mndewa Mulungu, Mulungu wenu. ¹⁰ Mtegelezeni Mndewa Mulungu, Mulungu wenu na muzindilile ndagilizi zake na malagilizo yake yose yonimulagilizani diyelo.”

Duwilo da kulema kutegeleza

¹¹ Siku iyo iyo Musa kawalagiliza wanhu, kalonga, ¹² “Muhaloka ulwanda lwa Yoludani, makabila yano yolondeka yeme uchanyha ya mulima wa Gelizimu, muladi wawatemele mate wanhu, Simeoni na Lawi na Yuda na Isakali na Yosefu na Benjamini. ¹³ Makabila yano yolondeka yeme uchanyha ya mulima wa Ebali lusita duwilo vondadilavigwe, Lubeni na Gadi na Asheli na Zabuloni na Dani na Nafutali. ¹⁴ Walawi wezawagong'ondela Waisilaili wose kwa dizi kulu,

¹⁵ “ ‘Yaduwiligwe munhu ija yosongola nyang'hiti za milungu ya kuhonda hebu yoitendigwe kwa makono ya fundi na yomtenda Mndewa Mulungu, Mulungu wenu yehilwe.’ Wanhu wose wezakwidikila, ‘Ivo.’

¹⁶ “ ‘Yaduwiligwe munhu yoyose hamtegeleza tati yake hebu mami yake.’ Wanhu wose wezakwidika, ‘Ivo.’

17 “Yaduwiligwe munhu yoyose yosegeza chilaguso cha mhaka ya mkaya miyage.’ Wanhu wose wezakwidika, ‘Ivo.’

18 “ ‘Yaduwiligwe munhu yoyose yomwagiza chipofu mwiinzila.’ Wanhu wose wezakwidika, ‘Ivo.’

19 “ ‘Yaduwiligwe munhu yoyose hahumiza voilondeka kwa nyambenyambe hebu mchiwa hebu mgane.’ Wanhu wose wezakwidika, ‘Ivo.’

20 “ ‘Yaduwiligwe mulume yoyose yombandama muke wa tati yake, kwaviya kamguma chinyala tati yake.’ Wanhu wose wezakwidika, ‘Ivo.’

21 “ ‘Yaduwiligwe munhu yoyose yomkwela mnyama yoyose.’ Wanhu wose wezakwidika, ‘Ivo.’

22 “ ‘Yaduwiligwe munhu yoyose yombandama mwali wake, mwana wa tati yake hebu mwana wa mami yake.’ Wanhu wose wezakwidika, ‘Ivo.’

23 “ ‘Yaduwiligwe munhu yoyose yombandama mama wa muke wake.’ Wanhu wose wezakwidika, ‘Ivo.’

24 “ ‘Yaduwiligwe munhu yoyose yokoma kwa kuifisa.’ Wanhu wose wezakwidika, ‘Ivo.’

25 “ ‘Yaduwiligwe munhu yoyose yohokela lushwa muladi yakomigwe munhu yelibule ubananzi.’ Wanhu wose wezakwidika, ‘Ivo.’

26 “ ‘Yaduwiligwe munhu yoyose yolema mbuli zino za malagilizo yano na yolema kuyazindilila.’ Wanhu wose wezakwidika, ‘Ivo.’

28

*Kutemiligwa mate kwa wanhu wotegeleza
(Walawi 26:3-13; Kumbukumbu 7:12-24)*

¹ “One muhamtegeleza Mndewa Mulungu, Mulungu wenu na kuzindilila chigangamavu malagilizo yake yonimulagilizani diyelo, Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kezamtendani muwe na nguvu kufosa zisi zose. ² One muhamtegeleza Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, mwizatemeligwa mate vino,

³ “Yezatemeligwa mate mabululu yenu na migunda yenu.

⁴ “Mwizatemeligwa mate muladi mupate wana wengi na ndiya nyingi na ng'ombe wengi na ng'hondolo wengi.

⁵ “Vizatemeligwa mate visege venu va mhule na via venu va kubulugila.

⁶ “Mwizatemeligwa mate vimukwingila na vimulawa.

⁷ “Wehi wenu wahamtowani, Mndewa Mulungu kezamtendani muwahume. Wezakwiza kumtowani kwa nzila imwe mbali wezakimbila kwa nzila saba.

⁸ “Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kezatemela mate madungu yenu na sang'hano zenu zose. Kezamtemelani mate muna iisi iyomwing'hani.

⁹ “Mndewa Mulungu kezamtendani muwe wanhu wake wa chiidumwe fana viyamulaganileni, one muhazindilila malagilizo yake yeye Mndewa Mulungu, Mulungu wenu na kusondelela nzila zake. ¹⁰ Maabaho wanhu wa zisi zose wezawona kuwa Mndewa Mulungu kamsagulani muwe wanhu wake mwenyewo, nawo wezamdumbani. ¹¹ Mndewa Mulungu kezamwing'hani wana wengi na ng'ombe wengi na mavuno mengi muna iisi iyawalaganile

wasaho zenu kuwa kezamwing'hani. ¹² Mndewa Mulungu kezamvugulilani dungu jake dinogile kulawa kuulanga na kugala mvula muna iisi kwa lusita lwake na kutemela mate sang'hano zenu. Mwizawazima wanhu wa zisi nyingi, mbali mweye hamwizakwazimigwa na munhu yoyose. ¹³ Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kezamtendani muwe ditwi siyo mkila, mwizakuwa uchanyha siyo hasi, one muhazindilila malagilizo ya Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, yonimulagilizani diyelo na kuiteganya kuyatenda, ¹⁴ bila kuhinduka kulume hebu kumoso kusondelela milungu imwenga na kuisang'hanila.

*Kuleka kutegeleza
(Walawi 26:14-46)*

¹⁵ “One hamumtegeleza Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, hebu one hamuzindilile malagilizo yake yose na ndagilizi zake zose zonimulagilizani diyelo, mwizapatigwa na maduwilo yano yose,

¹⁶ “Mwizaduwiligwa muna yamabululu yenu na migunda yenu.

¹⁷ “Vizaduwiligwa visege venu va mhule na via va kubulugila magate.

¹⁸ “Mwizaduwiligwa kwa kwing'higwa wana wadodo na ndiya ndodo na ng'ombe wadodo na ng'hondolo wadodo.

¹⁹ “Mwizaduwiligwa vimukwingila na vimulawa.

²⁰ “One muhatenda wihi na kumuleka Mndewa Mulungu, kezamgalilani duwilo na tibwilitibwili na manhesa muna zisang'hano zenu zose, mbaka wose munangigwe himahima. ²¹ Mndewa

Mulungu kezamgalilani mitamu ihile mbaka mose mudanganike muna iisi imuhita kuisola.

²² Mndewa Mulungu kezamtowani kwa utamu wa kololo dikulu na homa na maihu na vuke na ng'hangu na vulavumbi na chimvuguya, mwizapatigwa na vinhu ivo mbaka munangigwe.

²³ Ulanga wizanyala fana shaba ilibule mvula, na isi izakuwa fana zuma. ²⁴ Mndewa Mulungu kezatenda timbwisi na msanga kuwa mvula yenu, timbwisi dizamtonyelani mbaka munangigwe.

²⁵ “Mndewa Mulungu kezamtendani muhumigwe na wehi wenu. Mweye mwizahita kuwatowa kwa nzila imwe, mbali mwizawakimbila kwa nzila saba. Na mwizakuwa usisa kwa wanhu wose. ²⁶ Mitufi yenu izakuwa ndiya ya ndege na wanyama wa kumbago, hahezakuwa na munhu yoyose wa kuwawinga.

²⁷ Mndewa Mulungu kezamgalilani maihu yoyaweng'hile Wamisili, kezamwing'hani vilonda na utamu wa mbende na kuwawa, ivo hamudaha kuhona. ²⁸ Mndewa Mulungu kezamtendani muwe na vichala, mwizakuwa vipofu na mwizakuwa na lukwale. ²⁹ Mwizahita kwa kubabasababasa imisi fana vipofu hebu hamwizakomeleza sang'hano zenu. Mwizakuwa mobabanyigwa na kubawiligwa chila lusita na hakwizakuwa na munhu wa kumtazani.

³⁰ “Mwizawalavila chamha wanaake, mbali walume wamwenga wezawabandama kwa kuwawangiliza. Mwizazenga kaye, mbali hamwizakala umo bule. Mwizahanda mizabibu mbali hamwizakwaha. ³¹ Ng'ombe wenu wezachinjigwa haulongozi henu, mbali

hamwizalanza hata chihande chimwe. Vihongwe wenu wezasoligwa kwa nguvu kuulongozi wenu na hebu hawezabwelezigwa. Ng'hondolo wenu wezakwing'higwa wehi wenu na habule munhu yodayadahe kumtazani ³² Wanenu wa chilume na wa chike wezalavigwa kwa wanhu wamwenga kuno mowalolela imisi mbaka ichigulogulo wabwele, mbali hamwizakuwa na nguvu ya kutenda chochose. ³³ Isi ngeni izasola mazao yose ya isi yenu na matunda ya vuke jenu, mweye mwizabamanyigwa na kugazigwa siku zose, ³⁴ mwizapata vichala kwa mbuli zomuziwona kwa meso yenu. ³⁵ Mndewa Mulungu kezamgalilani muna yamavindi yenu na magulu yenu maihu yehile, hamudaha kuhonyigwa, yezakwenela kwandusila kuulwayo mbaka kudidosi.

³⁶ “Mndewa Mulungu kezamgalani kuna iisi ya nyambenyambe, mweye na mfalume wenu, uko mweye hebu wasaho zenu hamkumanyile. Mwizasang'hanila milungu imwenga yoitendigwe kwa mibiki na mabwe. ³⁷ Muna iisi yodayamgaleni Mndewa Mulungu, wanhu wezamwidukani kwa chiya chilawilile kumwenu, uko wezamzehani.

³⁸ “Mwizahanda mbeyu nyingi, mbali mwizagobola chidogo, kwaviya nzige wezakuja.

³⁹ Mwizahanda mizabibu mingi na kuihalila, mbali hamwizakwaha hebu hamwizakung'wa divai yake, kwaviya wang'onyo wezakuja.

⁴⁰ Mwizakuwa na mizaituni chila hanhu muna iisi yenu, mbali hamwizakuwa na mavuta ya zaituni, kwaviya zaituni izo zizapagatika.

⁴¹ Mwizakweleka wana wa chilume na wa chike,

mbali hawezakuwa wenu, kwaviya wezasoligwa kuna utumwa. ⁴² Mibiki yenu yose na mazao yenu yose vizabanangigwa na nzige.

⁴³ “Nyambenyambe wowokala muna iisi yenu wezakuwa uchanyha, mbali mweye mwizakuwa hasi. ⁴⁴ Wawo wezakuwa na hela za kumwazimani, mbali mweye hamwizakuwa na hela za kuwazima wawo. Wawo wezakuwa ditwi na mweye mwizakuwa mkila.

⁴⁵ “Maduwilo yayo yose yezampatani mweye mbaka mudanganizigwe, kwaviya hamutegeleze dizi da Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kusonhela kuzindilila ndagilizi na malagilizo yake yoyamulagilizileni. ⁴⁶ Mbuli izo zizakuwa ukalangama wa nhaguso ya Mndewa Mulungu kumwenu na kwa welesi wenu siku zose. ⁴⁷ Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kamtemelani mate kwa chila nzila, mbali mweye hamumsang'hanila kwa deng'ho na kwa moyo ugoke. ⁴⁸ Ivo mwizawasang'hanila wehi wenu waja Mndewa Mulungu wondayawatume kumwenu, kwa nzala na ng'hilu na kukala mwazi na kuhungukilwa chila chinhu. Kezamfungani nila ya zuma mbaka yamdanganizeni.

⁴⁹ “Mndewa Mulungu kezagala wanhu wa isi imwe kulawa kutali wamvunhileni fana masumula, isi iyo hamuimanya ulonzi wake. ⁵⁰ Wanhu wa isi iyo hawezagesa walala hebu kuwawonela ubazi wabwanga. ⁵¹ Wezakuja wanyama wenu na vinhu venu vimuhandile, mbaka vondamudanganizigwe. Hawezamulekelani mhule hebu divai hebu mavuta hebu ng'ombe hebu ng'hondolo

mbaka wamdanganizeni. ⁵² Wanhu wawo wezamzungulukani muna yamabululu yenu yose, mbaka ng'huta zenu za mhongono zimuhuwila zipolomosigwe hasi chila hanhu muna iisi yenu yoyamwing'hileni Mndewa Mulungu, Mulungu wenu.

⁵³ “Lusita lwa kuzungulukigwa na kugazigwa na wehi wenu, nzala izamtendani muwaje wanenu woyamwing'hileni Mndewa Mulungu, Mulungu wenu. ⁵⁴ Hata munhu muhole ng'hani na yaleligwe vinogile ng'hani kezamwima ndiya ndugu yake na muke wake yoyomulonda na mwanage yasigalile, ⁵⁵ hebu hezamgolela munhu yoyose nyama ya wanage wodayawaje. Lusita ulo lwa kuzungulukigwa na kugazigwa na wehi wenu muna yamabululu yenu, hamwizasigalilwa na chinhu chochose. ⁵⁶ Hata muke yeli muhole yoyaleligwe vinogile na yanogile na hanabojoga ulongo kwa chisiginho chake hezadaha kutenda vimwenga. Lusita ulo lwa kuzungulukigwa hezakuwa na nzala, ⁵⁷ kezamuja mwanage yeli ching'hele na kondo jake bila mulumake hebu mwanage yoyose kuvimanya.

⁵⁸ “One hamutendile mbuli zose za malagilizo yano yoyandikigwe muna ichitabu chino, hebu kudihishimu zina da kudumbiza da Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, ⁵⁹ Mndewa Mulungu kezamgalilani mweye na welesi wenu manhesa na matamu makulu yoyogendelela. ⁶⁰ Kezamgalilani matamu yomuyadumbile kuna iisi ya Misili, nayo yezamgazani siku zose. ⁶¹ Iviya Mndewa Mulungu kezamgalilani matamu ya chila modeli na manhesa yamwenga yaja hayatambuligwe

muna ichitabu chino cha malagilizo mbaka mūdanganizigwe. ⁶² Ingawa mweye wengi fana nhondo za kuulanga, mbali mwizakuwa wadodo kwaviya hamutegeleze dizi da Mndewa Mulungu, Mulungu wenu. ⁶³ Fana viya Mndewa Mulungu viyanogeligwe kumtendelani yanogile na kumtendani muwe wengi, ivo ivo Mndewa Mulungu kezanogeligwa kumgalilani manhesa na kumdanganizani. Mwizawingigwa muna iisi iyomwing'hani muisole.

⁶⁴ “Mndewa Mulungu kezampwililisani muna izisi zose, kulawa ubanzi umwe wa isi mbaka ubanzi umwenga. Uko mwizaisang'hanila milungu imwenga ya mibiki na mabwe, milungu ija mweye hebu wasaho zenu hawaimanyile. ⁶⁵ Hamwizakuwa na tindiwalo hebu hanhu ha kukala goya ha kuhumula hebu muna izisi izo. Mbali Mndewa Mulungu kezamwing'hani ludumbo wa moyo, kufila kwa meso na kugaya muna muhe. ⁶⁶ Ugima wenu wizakuwa wa kudumba, mwizadumba imisi na ichilo na hamwizakuwa na kuhuwila ugima wenu. ⁶⁷ Mizoyo izadumba chila chinhu chondamuwone. Imitondo mwizalonga, 'Thawile ichigulogulo,' ihafika ichigulogulo mwizalonga, 'Thawile imitondo.' ⁶⁸ Mndewa Mulungu kezambwelezani Misili kwa meli, mwanza uyekile chilagano kuwa hamwizahita kaidi. Uko mwizageza kuichuuza kwa wehi wenu kuwa watumwa, mbali habule munhu yondayamguleni.”

Lagano da Mndewa Mulungu muna iisi ya Moabu

¹ Zino ni mbuli za lagano Mndewa Mulungu zoy-amulagilize Musa yatende na Waisilaili muna iisi ya Moabu, hamwe na lagano doyatendile nawo uko Holebu.

² Musa kawatanga hamwe Waisilaili wose na kawalongela, “Mweye wenyewo muwona viya Mndewa Mulungu viyamtendele mfalume wa Misili na wasang'hani wake na isi yake yose.

³ Muwona manhesa makulu na vilaguso na mauzauza yoyatendile. ⁴ Mbali mbaka diyelo

Mndewa Mulungu hanamwing'hani nzeweze za kuvimanya hebu meso ya kuwona hebu magutwi ya kuhulika! ⁵ Kwa lusita lwa miyaka malongo mane, nimulangulizani kuchuwala, viwalo venu vomuiyawala havisakale hebu vilatu venu havisakale muna imigulu yenu. ⁶ Hamudile gate hebu kung'wa divai hebu ching'waji chochose chikola, muvimanye kuwa Mndewa Mulungu ni Mulungu wenu. ⁷ Vimufikile hanhu hano, mfalume Sihoni wa Heshiboni na mfalume Ogu wa Bashani weza kuchitowa, mbali chiwahuma, ⁸ Chisola isi yawo, chiyagolela makabila ya Lubeni na Gadi na nusu ya kabila da Manase iwe yawo. ⁹ Ivo muiteganye mutende mbuli zose za lagano dino muladi mutemeligwe mate muna zisang'hano zenu zose.

¹⁰ “Diyelo mwima haulongozi ha Mndewa Mu-

lungu, Mulungu wenu, mweye wose walangulizi wa makabila na walala na wakulu wenu na walume wose wa Isilaili ¹¹ na wanenu na wake zenu na nyambenyambe wokala muna yamalago

yenu wowomulondelani ngodi na kumtekelani mazi. ¹² Mwima hano diyelo muladi kutenda lagano diya doyailahile Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, ¹³ kuwa kezamulagusani diyelo kuwa mweye wanhu wake, nayo kezakuwa Mulungu wenu, fana viyamulaganileni mweye na wasaho zenu, Bulahimu na Isaka na Yakobo. ¹⁴ Sitenda lagano dino na chilaho chino kwa ichimu chenu muhala. ¹⁵ Mbali notenda kwa ichimu cha waja weli na cheye diyelo haulongozi ha Mndewa Mulungu, Mulungu wetu, na kwa ichimu cha welesi wenu.

¹⁶ “Muvimanya viya vichikalile kuna iisi ya Misili na viya vichigendile muna izisi zimwenga. ¹⁷ Muwona nyang'hiti zawo za kwihiza, milungu yoitendigwe na mibiki na mabwe na hela na zahabu. ¹⁸ Muiteganye sekekuwe na mulume hebu muke, hebu lukolo hebu kabila jojose dodikwima hano diyelo dondadimuleke Mndewa Mulungu, Mulungu wetu kuhita kusang'hanila milungu imwenga. Mbuli ino izakuwa fana zizi dondadinoge na kwima matunda ya usungu yeli na sumu. ¹⁹ One muhamala kuhulika lagano dino domulahizigwe, maabaho munhu kaihuwila mwenyewo muna umoyo wake na kulonga kezakuwa goya, hata one yahasondelela utatali wake mwenyewo, iyo izawangamiza wose, wehile na wanogile. ²⁰ Mndewa Mulungu hezamulekelela munhu iyo, Mndewa Mulungu kezamuwonela ludoko na migongo munhu iyo. Maduwilo yose yoyandikigwe muna ichitabu chino yezampata, Mndewa Mulungu kezadisegeza zina da munhu iyo kulawa muna iisi. ²¹ Mndewa Mulungu

kezamtenda yawe simwe haulongozi ha makabila yose ya Isilaili kwa kusondelela maduwilo yose ya lagano yoyandikigwe muna ichitabu cha ndagilizi za Mndewa Mulungu. ²² Nyelesi zikwiza, wanenu na nyambenyambe wolawa isi ya kutali wezawona viya Mndewa Mulungu viyai-galile isi ino magayo na matamu. ²³ Isi yose izalunguzigwa na chibiliti na munyu na kutimbuligwa, haizahandigwa mbeyu hebu haizakota chochose. Izalinga fana lusita luja Mndewa Mulungu viyainangile Sodoma na Gomola, Adima na Seboimu kwa ludoko lwake. ²⁴ Wanhu wa zisi zose wezalonga, ‘Habali Mndewa Mulungu kaitendela vino isi ino? Ludoko luno fambulo jake choni?’ ²⁵ Nayo kezakwidika, ‘Kwaviya wabena lagano da Mndewa Mulungu, Mulungu wa wasaho zawo, doyatendile nawo viyawalavile muna iisi ya Misili. ²⁶ Wahita kuisang’hanila milungu imwenga ija hawaimanyile, hebu Mndewa Mulungu haweng’hile. ²⁷ Ivo Mndewa Mulungu kaiwonela ludoko isi ino na kaigalila maduwilo yose yoyandikigwe muna ichitabu chino. ²⁸ Mndewa Mulungu kawasegeza muna iisi yawo kwa ng’hasiliki na ludoko ng’hani, kawasa muna iisi imwenga fana viili diyelo.’

²⁹ “Mbuli zifisike ni za Mndewa Mulungu, Mulungu wetu, mbali mbuli zigubuligwe ni zetu na welesi wetu siku zose, muladi chitende mbuli zose za lagilizo dino.

30

Kutemeligwa mate kwa kumbwelela Mulungu

1 “Sambi nimwing'hani musagule hagati ya kutemeligwa mate na kuduwiligwa. Mbuli zino zose vondazimulawilileni, mwizakala muna izisi ziya zoyampwililiseni Mndewa Mulungu, Mulungu wenu na mwizakumbuka usaguzi wonimwing'hileni. ² One mweye na welesi wenu muhambwelela Mndewa Mulungu na kuzindilila kwa mizoyo yenu yose na kwa mihe yenu yose malagilizo yonimulagilizileni diyelo, ³ maabaho Mndewa Mulungu, Mulungu wenu kezambwelezalani ugima wenu unogile na kumuwonelani ubazi na kumduganyani kaidi kulawa muna izisi ziya ziyampwililiseni. ⁴ Hata one mupwililisi gwa muna izisi za kuuhelelo hasi ya ulanga, Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kezamduganyani na kumbwelezani, ⁵ muladi muisole kaidi isi iwakalile wasaho zenu. Nayo kezamwing'hani vinhu vingi na kumtendani muwe wengi kufosa wasaho zenu. ⁶ Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kezaisafya mizoyo yenu na mizoyo ya wanenu*, muladi mumulonde yeye, kwa mizoyo yenu yose na kwa mihe yenu yose, muladi mukale. ⁷ Mndewa Mulungu kezawagalila maduwilo yano yose wehi wenu wowamwihileni na kuwagazeni. ⁸ Mwizamtegeleza Mndewa Mulungu na kuzindilila malagilizo yake yose yonimulagilizani diyelo. ⁹ Mndewa Mulungu, Mulungu wenu kezamtemelani mate, mwizakuwa na wana wengi na ng'ombe wengi

* **30:6** Chiebulaniya cholonga, “Mndewa Mulungu, Mulungu wenu kezaingiza ulungwana mizoyo yenu na mizoyo ya wanenu.”

na migunda yenu izalava mazao. Kwaviya kezanogelwa kumtemelani mate fana viya viyalondile kuwatemela mate wasaho zenu, ¹⁰ one muhamtegeleza Mndewa Mulungu, Mulungu wenu na kuzindilila malagilizo yake na ndagilizi zake zozandikigwe muna ichitabu chino cha malagilizo na kumbwelela Mndewa Mulungu, Mulungu wenu kwa mizoyo yenu yose na kwa mihe yenu yose.

¹¹ “Malagilizo yonimwing'hani diyelo siyo madala, hebu hayeli kutali na mweye. ¹² Hayeli kuulanga mbaka mulonge, ‘Yelihi yondayakwele mbaka kuulanga yachigalile muladi chiyahulike na kuyazindilila?’ ¹³ Wala hayeli kuumwambu wa bahali mbaka mulonge, ‘Yelihi yondayaloke umwambu wa bahali yachigalile muladi chiyahulike na kuyazindilila?’ ¹⁴ Siivo, mbali usenga uno wahabehi ng'hani na mweye, wamuna imilomo yenu na muna imizoyo yenu muladi mudahe kuuzindilila.

¹⁵ “Diyelo nomwing'hani musagule yanogile hebu yehile, ugima hebu ifa. ¹⁶ One muhazindilila malagilizo ya Mndewa Mulungu, Mulungu wenu yonimwing'hani diyelo, muhamulonda Mndewa Mulungu, Mulungu wenu na kusondelela nzila zake na kuzindilila ndagilizi zake na malagilizo yake, mwizakala na kongezeka. Nayo Mndewa Mulungu, Mulungu wenu kezamtemelani mate muna iisi imuhita kuisola. ¹⁷ One hamuzindilile na kulema kutegeleza na kulongozigwa kutambikila milungu imwenga, ¹⁸ nomgong'ondelani diyelo kuwa mwizanangigwa. Hamwizakala siku nyingi muna iisi yomuhita kuisola, kuumwambu

wa lwanda lwa Yoludani. ¹⁹ Sambi nomwing'hani musagule ugima hebu ifa, kutemeligwa mate na Mulungu hebu kuduwigwa na Mulungu, na notanga ulanga na isi viwe wakalangama wa usaguzi womutenda. Saguleni ugima muladi mukale. ²⁰ Mulondeni Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, mumtegeleze na mumuhuwile yeye, maabaho mweye na wanenu mwizakala siku nyingi muna iisi ija iwalaganiligwe wasaho zenu, Bulahimu na Isaka na Yakobo.”

31

Yoshua kosola hanhu ha Musa (Peta 27:12-23)

¹ Musa kagendelele kuwalongela Waisilaili wose, ² “Nina miyaka gana na malongo maida na sidaha kutenda usang'hano. Mndewa Mulungu kanilongela, ‘Hwizaloka lwanda lwa Yoludani.’ ³ Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kezamulongolelani kuloka ulwanda na kuwakoma wanhu weli uko muladi musole isi yawo. Yoshua kezakuwa mulangulizi wenu fana viyalongile Mndewa Mulungu. ⁴ Mndewa Mulungu kezawananga wanhu wa zisi izo fana viya viyawanangile Sihoni na Ogu, wafalume wa Waamoli na isi yawo. ⁵ Mndewa Mulungu kezamtendani muwahume. Mwizawatendela fana vinimulagilizileni. ⁶ Mwime chigangamavu na muwe magalu, sekemuwadumbe, mana Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, kezakuwa hamwe na mweye. Hezamulekani hebu hezamwasani.”

⁷ Maabaho Musa kamtanga Yoshua na kamu-longela haulongozi ha Waisilaili wose, “Wime chigangamavu na uwe galu, mana weye kwiz-awalanguliza wanhu wano kuhita kuna iisi ija Mndewa Mulungu iyawalaganile wasaho zawo, weye kwizaweng'ha waihazi. ⁸ Mndewa Mulungu mwenyewo kezamulongolelani na kuwa hamwe na mweye, hezamulekani hebu hezamwasani. Ivo sekemudumbe hebu sekemufe moyo.”

Kusoma malagilizo chila mwaka wesaba

⁹ Musa kandika malagilizo ya Mndewa Mulungu na kaweng'ha wakulu wa nhambiko weli wana wa Lawi, wowapapile sanduku da lagano da Mndewa Mulungu. Iviya kaweng'ha walala wose wa Isilaili. ¹⁰ Maabaho Musa kawalagiliza, kalonga, “Uhelelo wa chila mwaka wesaba, mwaka wa kuwalekelela wanhu wodaigwa, muna Didugila da Vibanda, ¹¹ Waisilaili wose vondaweze haulongozi wa Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, hanhu hondayahasagule, molondeka muwasomele malagilizo yano. ¹² Waduganyeni wanhu, walume na wanaake na wana na nyambenyambe wowokala muna yamabululu yenu, muladi wadahe kuhulika na kuifunza kumdumba Mndewa Mulungu, Mulungu wenu na kusondelela chigangamavu malagilizo yano. ¹³ Kwa kutenda ivo, wana wawo weli hawanahulika malagilizo yano, wezahulika na kuifunza kumdumba Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, lusita lose lowokala muna iisi yomuhita kukala kuumwambu wa lwanda lwa Yoludani.”

Malagilizo ya uhelelo ya Mndewa Mulungu kwa Musa

¹⁴ Maabaho Mndewa Mulungu kamulongela Musa, “Siku yako ya kudanganika yahabehi. Mtange Yoshua, mwize hamwe muna dihema da Mulungu muladi nimtende yawe mulangulizi.” Ivo Musa na Yoshua wahita kuna dihema da Mulungu. ¹⁵ Maabaho Mndewa Mulungu kawalawilila muna dihema muna imhanda ya wingu yoimile muna ulwivi lwa hema. ¹⁶ Mndewa Mulungu kamulongela Musa, “Sambi kwahabehi kudanganika, maabaho wanhu wezanileka na kusondelela milungu imwenga ya isi iyo kondawahite kukala fana wanhu wowotenda ugoni. Wezanileka na kubena lagano donitendile nawo. ¹⁷ Siku iyo nizawehila na nizawaleka, nizachifisa chihanga changu, wezanangigwa. Wezapata yehile mengi na manhesa mbaka wavimanye kuwa yayo yose yawapata kwaviya Mulungu hali nawo. ¹⁸ Nizafisa chihanga changu, kwaviya watenda mbuli zihile na kutambikila milungu imwenga.

¹⁹ “Lelo, yandika wila uno na uwafunze Waisilaili, muladi uwe ukalangama wangu kumwawo. ²⁰ Vondaniwagale muna iisi ili na ulongo unogile, fana viniwalaganile wasaho zawo, uko wezakuwa na ndiya zose ziwolonda na wezakuwa vinogile, mbali wezahinduka na kutambikila milungu imwenga. Wezanilema na kubena lagano jangu, ²¹ na wezapata manhesa mengi. Mbali wila uno wizagendelela kwimbigwa na wizakuwa fana ukalangama kumwawo. Hata sambu ning’hali sinawagala kuna isi iniilaganile

kuweng'ha, nomanya magesa yawo.” ²² Siku iyo iyo Musa kandika wila uno na kawafunza Waisilaili. ²³ Maabaho Mndewa Mulungu kamulagiliza Yoshua mwana wa Nuni, kamulongela, “Wime chigangamavu na uwe galu, mana kwizawalongoza Waisilaili muna iisi yoniwalahile kuweng'ha, niye nizakuwa hamwe na weye.”

²⁴ Musa viyakomeleze kwandika mbuli za malagilizo yano yose muna ichitabu, ²⁵ kawalagiliza Walawi wowapapile sanduku da lagano da Mndewa Mulungu, ²⁶ “Soloni chitabu chino cha malagilizo na muchike hamgwazo ya sanduku da lagano da Mndewa Mulungu, Mulungu wenu, muladi chiwe ukalangama kumwenu. ²⁷ Mana nivimanya vimwili waasi na vimwili na mizoyo midala. One mumuleka Mndewa Mulungu lusita ning'hali mgima hamwe na mweye, izakuwaze nihadanganika? ²⁸ Waduganyeni haulongozi wangu walala wose wa makabila yenu na walangulizi wenu wose, muladi nidahe kulonga mbuli zino wazihulike, ulanga na isi vilave ukalangama kusionhela wawo. ²⁹ Mana novimanya kuwa nihadanganika mwizakuwa wehi na kuleka nzila inimulongeleni muisondelele. Siku zikwiza mwizagaya kwaviya mwizatenda wihi haulongozi ha Mndewa Mulungu na kumtenda yehilwe kwa sang'hano zenu.”

Wila wa Musa

³⁰ Maabaho Musa kalonga mbuli zose za wila uno haulongozi ha Waisilaili wose.

32

¹ “Hulika weye ulanga, nizalonga,
hulika mbuli zonilonga, weye isi.

² Mafundizo yangu yezalaga fana madondo ya
mvula

mbuli zangu zilagale fana nhungwe,
fana nyiminyimi muna ivinhu vihandigwe,
fana mawaga muna mayani mabisi.

³ Nizadigong'onda zina da Mndewa Mulungu,
mweye mwizalonga, ‘Mulungu wetu ni mkulu!’

⁴ “Mndewa Mulungu ni luwe, sang'hano zake
zigangamala

na kohumiza voilondeka,
Mulungu mwaminika yelibule ubananzi,
kotenda mbuli zinogile na zigoloke.

⁵ Mbali mweye hamwaminika bule kumwake,
mweye siyo wanage kaidi kwa ichimu cha wihi,
mweye ni welesi wihile na wagile.

⁶ Modahaze kumuliha ivo Mndewa Mulungu,
mweye wabozi na mwehuke?

Vino siyo Tati yenu yamulumbileni,
yoyamtendileni na kumgangamizani?

⁷ “Kumbukeni siku zifosile,
geseni miyaka ya nyelesi nyingi,
wauzeni tati zenu, nawo wezamwidikani,
wauzeni walala wenu, nawo wezاملongelani.

⁸ Mulungu yeli uchanyha ng'hani kawagolela
wanhu uhazi.

Viyawagolele wanhu,
chila isi kaweng'ha mhaka zake
kwa kusondelela peta ya wana wa Isilaili,

9 mana uhazi wa Mndewa Mulungu ni wanhu wake.

Kaisagulila wanhu wa Yakobo wawe wake.

10 Kawafika kuna iisi ili kudibwilingu,

chuwala muhala chili na beho kulu.

Kawakaliza na kuwalola goya,

kawatenda fana mwana wa ziso jake.

11 Fana masumula yokaliza chisanja chake,

kuzumhazumha uchanyha ya makinda yake,

kotandaza mabawa yake muladi kuwamhilila,

na kuwapapa uchanyha ya mabawa yake.

12 Mndewa Mulungu muhala kowalongoza

wanhu wake

bila kutazigwa na mulungu imwenga.

13 “Kawaleka watawale isi inuke,

na waja vinhu vobile muna imigunda.

Kaweng'ha uki muna uluwe,

na mavuta kulawa muna uluwe ludala.

14 Kaweng'ha samuli na matombo ya wanyama,

mafuta ya mwanang'hondolo mulume,

mabumbila ya wanyama wa Bashani na luti.

Kaweng'ha uhemba unogile kufosa umwenga

wose na divai inogile kufosa zose wang'wa.

15 Wanhu wa Isilaili* wanona na kutowa mateka,

waneneha, wawa na matupe na wanogeza,

maabaho wamuleka Mulungu yawaumbile,

wamzaha luwe wa ukombola wawo.

16 Wamtenda Mndewa Mulungu yawone migongo

kwa milungu yawo,

* **32:15** Chiebulaniya cholonga “Yeshuluni” zina dimwenga da Isilaili fambulo jake “yolonga ukweli.”

wamtenda yawone ludoko kwa sang'hano zawo zihile.

¹⁷ Watambikila maginyi yeli siyo milungu, waihitila milungu hawaimanyile, milungu yoilawilile sambu,

ija wasaho zawo hawaidumbile.

¹⁸ Hamungesile Luwe yoyamwing'hileni ugima, mumzimiza Mulungu yoyamwelekeni.

¹⁹ “Mndewa Mulungu kawona mbuli ino na kawalema, kwaviya kawawonela ludoko wanage wa chilume na wa chike.

²⁰ Kalonga, ‘Sizawataza,’ maabaho nizawona chondachiwalawilile, wanhu wawo weli na mizoyo midala na hawaminika.

²¹ Wanitenda niwone ludoko kwa nyang'hiti zawo,

noiwonela migongo milungu yawo,

milungu ili siyo milungu ya kweli.

Ivo nizawatenda wawawonele migongo waja weli siyo chinhu,

nizawatenda wehilwe kwa kusang'hanila zisi za wabozi.

²² Ludoko lwangu lwizakwaka fana moto

lwizasoma mbaka kuzimu,

na kulunguza chila chinhu muna iisi.

Iwizabananga isi na vose vili umo,

Iwizalunguza vandusilo va milima.

²³ “Nizawagalila magayo

na nizawatowa kwa misale yangu.

²⁴ Wezadanganika kwa nzala na homa,

wezadanganika kwa mitamu,
nizagala wanyama weli na meno yasongoke
na mazoka weli na sumu wawalume.

²⁵ Ng'hondo izagala zifa nyingi kunze ya zikaye,
wezakuwa na ludumbo muna zikaye,
wabwanga na wandele wezadanganika,
wana ving'hele hebu walala weli na uhenga,
hawezakuwa wagima.

²⁶ Nizawananga wawo,
ivo habule munhu yondayawakumbuke.

²⁷ Mbali sizawaleka wehi wawo waigode kuwa
wawahuma wanhu wangu,
niye Mndewa Mulungu nitenda mbuli zino zose.

²⁸ “Isilaili ni isi ilibule nzewele,
wanhu wake wabule ubala muna imizoyo yawo.

²⁹ One wawile na ubala wahavimanyile habali
wahumigwa,
wahadahile kuvimanya uhelelo wawo
wizakuwaze.

³⁰ Munhu imwe kodahaze kuwahuma wanhu
1,000,
hebu wanhu waidi wodahaze kuwahuma wanhu
10,000,

mbali one Luwe wawo kawasa,
Mndewa Mulungu, Mulungu wawo kawaleka?

³¹ Mana luwe wawo halingile na nguvu fana Luwe
wetu,
hata wehi wetu wavimanya.

³² Zabibu zawo zizalawa muna zizabibu za
Sodoma na kulawa muna imigunda ya
Gomola.

Zabibu zawo zina sumu na vipambo vawo vina
usungu,

33 divai ilinga fana itendigwa na sumu za mazoka.

34 “Mndewa Mulungu kokumbuka chiya chiwa-
tendile wehi
wawo,

kogozela lusita lufaya kuwatagusa.

35 Chisasi nizalihiza niye mwenyewo,

migulu yawo izateleza,

kwaviya siku yawo ya kudanganika yahabehi,

uhelelo wawo wa habehi.

36 Mndewa Mulungu kezawagombela wanhu
wake

vondayawone kuwa nguvu zawo zimala.

Kezawawonela ubazi waja womsang'hanila,

vondayawone wabule nhazo.

37 Maabaho Mndewa Mulungu kezawauza wanhu
wake,

‘Yakulihi milungu yenu,

miluwe yomuikimbilile kwa kukala goya?’

38 Yakulihi milungu idile nhambiko yenu

na kung'wa divai na zabibu za ving'waji?

Lelo inuke imtazeni!

39 “ ‘Niye niiyo Mulungu,

habule imwenga yalingile niye.

Nokoma na nolava ugima,

nolumiza na kuhonya,

na habule munhu yodaha kulema chonitenda.

40 Nogolosa mkono wangu kuulanga,

na kuilaha kwa ugima wangu wa siku zose

41 one nihanola ze! jangu dimelemeta

na kugolosa mkono kulava nhaguso,

nizawalihiliza wehi wangu,

nizawatagusa wanhu wonihila.

⁴² Misale yangu nizaitenda ikolwe na damu, na zele jangu dizawakoma wose wonilema niye. Wezatapagala damu ya wanhu wakomigwe na watumwa na wehi weli na nyele nhali.’

⁴³ “Mweye wanhu wa zisi wadeng'heleleni wanhu wa Mndewa Mulungu. Mulungu kowatagusa wose wowakoma wanhu wake. Kowalihilizila wehi wake na kolekelela uhasanyi wa wanhu wake.”

⁴⁴ Musa na Yoshua mwana wa Nuni weza haulongozi wa wanhu na walonga mbuli zose zili muna uwila uno, muladi wanhu wa Isilaili wauhulike.

Ndagilizi za uhelelo za Musa

⁴⁵ Musa viyakomeleze kuwalongela Waisilaili wose mbuli zili muna uwila uno, ⁴⁶ kawalongela, “Zikeni muna imizoyo yenu mbuli zose zonimulongeleni diyelo, muladi muwalagilize wanenu wasondelele chigangamavu mbuli zose za lagilizo dino. ⁴⁷ Kwaviya malagilizo yano siyo mbuli muhala mbali ugima wenu. Zindilileni malagilizo yayo muladi mukale siku nyingi muna iisi ija yomuhita kuisola kuumwambu wa Yoludani.”

⁴⁸ Siku iyo iyo Mndewa Mulungu kamulongela Musa, ⁴⁹ “Kwela mulima uno wa Abalimu, mulima wa Nebo, uli kuna iisi ya Moabu, voilola na bululu da Yeliko, ukailole isi ya Kanaani yoniweng'ha Waisilaili waisole. ⁵⁰ Kwizadanganikila kuna umulima uwo fana viyadanganike sekulu wako Haluni kuna umulima wa Holi, ⁵¹ kwaviya mweye wose waidi mukala hamunihuwila haulongozi ha

Waisilaili. Vimukalile muna yamazi ya Meliba, habehi na bululu da Kadeshi, kuna ichuwala cha Sini, muleka kulagusa kwela kwangu hagati ya Waisilaili. ⁵² Kwizaiwona isi ili kuulongozi wako, mbali hwizakwingila muna iisi iyo yoniweng'ha Waisilaili.”

33

Musa koyatemela mate makabila ya Isilaili

¹ Uno niuwo utemela mate wa Musa munhu wa Mulungu kwa Waisilaili ing'hali hanadanganika. Kalonga,

² “Mndewa Mulungu keza kulawa mulima wa Sinai,
kachilawilila kulawa mulima wa Seili,
kamwemwesa kulawa mulima wa Palani.
Kalawa hagati ya wasenga wa kuulanga maelufu longo,
na moto woukwaka muna umkono wake wa kulumu.

³ Kawalonda wanhu wake
na kawakaliza welile wake.
Ivo wanhu wake watumbala mavindi hana imigulu yake,
na kuhokela malagilizo kulawa kumwake.

⁴ Malagilizo yayo yoyaching'hile Musa,
ni uhazi wa mting'hano wa Yakobo.

⁵ Kakala mfalume wa Yeshuluni*,
lusita wakulu wa wanhu viwaiting'hane,
viyaiting'hane hamwe makabila ya Isilaili.

⁶ “Dileke kabila da Lubeni dikale, sekedidanganike,

* **33:5** Yeshuluni ni zina dimwenga da Isilaili.

buleivo wanhu wake wezakuwa wadodo.

⁷ “Kusonhela kabila da Yuda kalonga,
‘Weye Mndewa Mulungu itegeleze ndilo ya kabila
da Yuda,

mbweleze kwa wanhu wake.
Udigombele kwa ichimu chake,
uditaze kuwahuma wehi wake.’

⁸ Kusonhela kabila da Lawi kalonga,
‘Weye Mndewa Mulungu uweng’he kabila da
Lawi mbuli yako ya Ulimu,
mbuli yako ya Sumimu kwa wanhu wako wok-
waminika,
wouwagezile uko Masa.

Kuihuma nawo kuna yamazi ya Meliba.

⁹ Walawi walamula kuwaleka tati zawo na mami
zawo,

wawazimiza ndugu zawo,
hawawamanyile hata wana wawo,
kwaviya wazindilila malagilizo yako
na kwamha lagano jako.

¹⁰ Wawafunze welesi wa Yakobo malagilizo yako,
wawafunze Waisilaili ndagilizi zako.

Walawi wafukize ubani haulongozi wako
na nhambiko ya kutimbula hana ulupango wako.

¹¹ Mndewa Mulungu utemele mate ludabwa
lwawo lose,

uzitogole sang’hano zawo zowosang’hana,
ubene nguvu za wehi wawo,
nguvu za waja wowehila,
sekewenuke kaidi.’

¹² “Kusonhela kabila da Benjamini kalonga,
‘Dino ijo kabila diyodilonda Mndewa Mulungu,

dokala goya haulongozi wake,
kodikaliza siku yose,
na kokala hagati yawo.’

¹³ “Kusohela kabila da Yosefu kalonga,
‘Mndewa Mulungu yaitemele mate isi yake,
kwa vitumetume vilawa kuulanga,
na kwa mazi yolawa hasi ng’hani muna iisi.

¹⁴ Isi yawo itemeligwe mate kwa matunda
yanogile yevile na zuwa,
kwa matunda ya chila miyezi.

¹⁵ Kwa mazao yanogile ya milima ya umwaka,
na mazao mengi ya milima ya siku zose.

¹⁶ Isi yawo imemezige vinhu vose vinogile,
itemeligwe mate kwa unovu wa Mndewa Mu-
lungu,
yoyalongile kulawa muna chibago chikwaka
moto.

Kutemeligwa mate kuno kuwahulumukile wanhu
wa kabila da Yosefu,
yoyakalile mulangulizi wa ndugu zake.

¹⁷ Ng’ombe wa mwanduso kalinga fana ukulu
wake,
mahembe yake ni ya ng’ombe mbago lume.
Kezayasang’hanila kuwakenha wanhu wa zisi
zose,

kezawakenha mbaka uhelelo wa isi.
Efulaimu kezakuwa na wanhu wa ng’hondo
maelufu mengi
na Manase kezakuwa na wanhu wa ng’hondo
maelufu.’

¹⁸ “Kusohela makabila ya Zabuloni na Isakali
kalonga,

‘Mweye wanhu wa kabila da Zabuloni
deng’heleleni vimulawa
na mweye wanhu wa kabila da Isakali
deng’heleleni vimukingila muna
yamahema yenu.

¹⁹ Wezawatanga wanhu kuna imilima yawo,
uko wezalava nhambiko zozilondeka.
Mana wezapata utajili wawo kulawa muna iba-
hali
na ngama zawo muna umsanga wa mhwani.’

²⁰ “Kusohela kabila da Gadi kalonga,
‘Yatunhizigwe Mulungu, yoding’ha kabila da Gadi
isi ng’hulu
kabila da Gadi dosepasepa fana simba
yakwahule mkono na dosi.

²¹ Waisagulila isi inogile kufosa zose,
hanhu hohekigwe hakwe kuwa ha mulangulizi,
wawalanguliza wanhu na kumtegeleza Mndewa
Mulungu,
watenda mpango wa Mulungu kwa Isilaili.’

²² “Kusohela kabila da Dani kalonga,
‘Dani ni mwana wa simba,
yozumha kulawa Bashani.’

²³ “Kusohela kabila da Nafutali kalonga,
‘Mweye wanhu wa kabila da Nafutali mumema
kutemeligwa mate kwa Mndewa Mulungu,
isi yenu ni kusi kuna dilamba.’

²⁴ “Kusohela kabila da Asheli kalonga,
‘Asheli utemeligwe mate kufosa wana wose wa
Yakobo,

yalandigwe na ndugu zake wose,
yachofe mgulu wake muna yamavuta.

²⁵ Mabululu yako yana lwivi lukulu lwa zuma na shaba,
kwizakalizigwa siku zose.’

²⁶ “Habule yalingile fana Mulungu wa Isilaili,
yokwiza kulawa kuulanga muladi yamtazeni,
yofosela uchanyha muna utunhizo wake.

²⁷ Mulungu iyo mgombelaji wenu siku zose
makono yake ya hasi yenu, muladi yamtazeni.
Kawawinga wehi kuulongozi wenu,
na kowalongelani muwanange wose.

²⁸ Ivo Waisilaili wakala goya,
welesi wa Yakobo muhala,
muna iisi ili na mhule na divai,
isi ija langa jake dolagaza nhungwe.

²⁹ Mumweda Waisilaili!
Habule yalingile fana mweye,
wanhu womukomboligwe na Mndewa Mulungu,
nili ngawo ya utazi wenu
na panga dodimgalilani uhumi!
Wehi wenu wezakwiza kuinyendanyenda
kumwenu,
mweye mwizawabojoga.”

34

Ifa ya Musa

¹ Maabaho Musa kasegela kuna dibawe da Moabu, kahita kuna umulima wa Nebo, kakwela kuna inhembeti ya mulima wa Pisiga uli habehi na Yeliko. Uko Mndewa Mulungu kamulagusa isi yose, kwandusila Gileadi mbaka Dani, ² hanhu

hose ha Nafutali na hanhu ha Efulaimu na Manase na hanhu hose ha Yuda mbaka bahali ya Meditelaniya, ³ Negebu na bawe jose da Yeliko, dili bululu da mibiki ya mitende mbaka Soali. ⁴Maabaho Mndewa Mulungu kamulongela Musa, “Ino iyo isi yoniwalahile Bulahimu na Isaka na Yakobo, vinilongile, ‘Nizaweng’ha isi ino welesi wenu.’ Nikuleka uwone kwa meso yako, mbali hwizaloka kuhita uko.”

⁵ Ivo Musa msang'hani wa Mndewa Mulungu, kadanganikila kuna iisi ya Moabu, fana Mndewa Mulungu viyalongile. ⁶ Maabaho Mndewa Mulungu kamuwanda muna dibawe da Moabu, habehi na bululu da Besi Peoli, mbali habule munhu yahamanyile hanhu hoyawandigwe Musa mbaka diyelo. ⁷ Musa viyadanganike kakala na miyaka gana na malongo maidi, meso yake hayawile na uvulivuli na ludabwa lwake halumalile bule.

⁸ Wanhu wa Isilaili wamulilila Musa siku malongo matatu kuna dibawe da Moabu.

⁹ Yoshua mwana wa Nuni kakala kamemezigwa muhe wa ubala, kwaviya Musa kamsagula kwa kumwikila makono yake. Ivo Waisilaili wantegeleza Yoshua na kuzindilila malagilizo ya Mndewa Mulungu yoyamwing'hile Musa.

¹⁰ Kwandusila lusita ulo, hakunalawilila mulotezi imwenga muna iisi ya Isilaili yalingile fana Musa, yoyalongile na Mndewa Mulungu chihanga kwa chihanga. ¹¹ Hakunalawilila mulotezi imwenga yatendile mauzauza na mawewedeko fana yaja Mndewa Mulungu yoyamtumile Musa kuyatenda muna iisi ya

[Kumbukumbu da Malagilizo 34:12 cxiv Kumbukumbu da Malagilizo 34:12](#)

Misili, kwa mfalume na wasang'hani wake na isi yake yose. ¹² Hakunalawilila mulotezi imwenga yatendile mbuli ng'hulu na za kudumbiza fana viyatendile Musa haulongozi wa Waisilaili wose.

Biblia Ching'hwele The New Testament in Kwere

copyright © 2014, 2019 The Word for the World and Pioneer Bible Translators

Language: Kwere

Translation by: Pioneer Bible Translators and The Word for the World

Contributor: Pioneer Bible Translators

For more information, visit pioneerbible.org or twftw.org

NT © 2014 Pioneer Bible Translators and The Word of the World; OT © 2019 Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

45889645-bcee-5a46-b79c-9beb4b49c6a0